

Iudi v bližini Buenos Airesa najdes mirni kotiček in hladno senco sredi poletne vročine.

Foto: Terezka Snoj

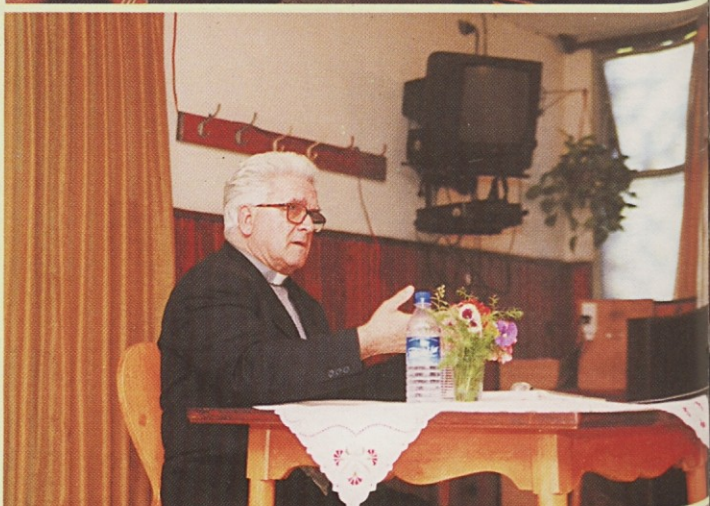
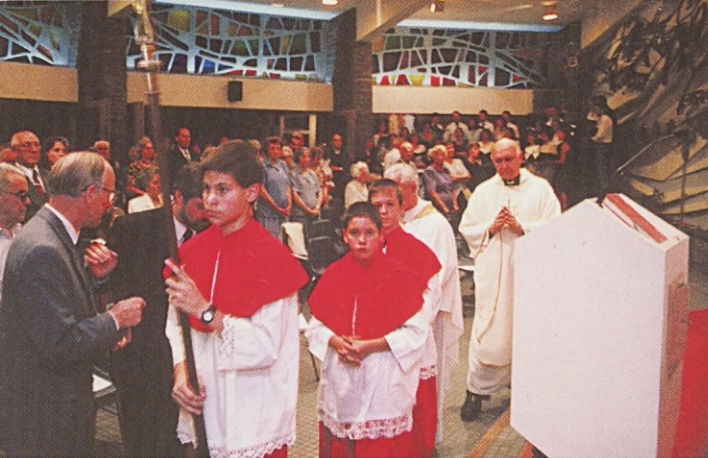

BUENOS AIRES
FEB. - MAR.
LETO 66

duhovno
življenje

2
+++
1999

Od zgoraj in od leve:

1. Ob koncu polnočnice 1998 v cerkvi Marije Pomagaj.
2. Pri polnočnici v Slovenski hiši je pel Mladinski pevski zbor iz San Justa pod vodstvom Andreja Selana in ob orgljanju Andrejke Selan Vombergar. - Foto: Marko Vombergar.
3. Mons. Jože Škerbec blagoslovja otroke pri sveti maši na nedeljo po božiču v Slomškovem domu. - Foto: Marjan Šušteršič -
4. Župnik Vinko Kobal govori mlajšim zakonskim parom.
5. in 6. Silvestrovanje v Našem domu v San Justu. - Foto: Marko Vombergar -
7. Tomazinova mama na praznovanju 96-letnice življenja v krogu svoje družine. 11. novembra 1998 se je poslovila v 98. letu starosti.

Človekove pravice in dolžnosti

BOŽIDAR FINK

Druga polovica našega stoletja se označuje kot doba človekovih pravic. V vseh časih si je človek prizadeval za svojo srečo z zadovoljevanjem temeljnih potreb po prosti izbiri, sam ali v družbi, in vedno je bil tudi omejevan po drugih, ki so si ga prilaščali kot podvrženega njihovi oblasti. V vseh dobah je najti dosti hudega teptanja človekove sreče in ljudje so trpeli, včasih vdano, drugič uporno, a brez splošnega spoznavanja, da so vsa ljudstva in vse vladavine zavezane k spoštovanju prirojenih pravic človeka kot osebe. Kristusov nauk je to učil in je blagovest uspevala v odnosih med osebami, ni pa bilo splošnega sporazumevanja o sredstvih za zavarovanje pravic posameznika.

Po drugi svetovni vojni pa je strahotna izkušnja množičnih zločinov zbudila zavest, da je teptanju pravic treba postaviti mejo. Mednarodni skupnosti je uspelo, da je izoblikovala seznam pravic, ki jih ima vsak človek pred družbo že po rojstvu. Splošna deklaracija o človekovih pravicah, ki jo je leta 1948 sprejela Generalna skupščina OZN, je zdaj obvezujoč vir običajnega mednarodnega prava, tudi za Slovenijo, čeprav Jugoslavija za deklaracijo ni glasovala.

Določila tridesetih členov deklaracije so po črki oblikovana laično, po duhu pa so skladna s krščanskim pojmovanjem človeka v njegovem odnosu do okolja. Povzdigujejo človekovo dostojanstvo v soglasju s krščanskim naukom o naravnem moralnem redu, izrecno pa ga ne utemeljuje na ideji o osebi, ustvarjeni po božji podobi. Kljub temu verni sprejemamo deklaracijo kot človeški izrek o obveznosti, da se spoštuje postava, ki nam je dana že s stvarjenjem človeške narave.

Deklaracija vsebuje uvod in 30 členov, ki posebej opredeljujejo človekove politične, družbene in solidarnostne pravice.

Že v uvodu je ugotovitev, da ima prav vsak človek prirojeno dostojanstvo in enake pravice, ki mu ne smejo biti odvzete. Najvišje prizadevanje človeštva naj bo v urejanju takega sveta, da bodo ljudje deležni svobode

vesti in izražanja, brez strahu in prisile. Zato naj se daje veljava pravu, da ne bo treba upiranja proti krivičnemu zatiranju. Mednarodna organizirana skupnost pa bo pospeševala prijateljske odnose med narodi ter vero v dostojanstvo človeške osebe ter tako zagotavljala napredek in boljše življenjske razmere v svobodi.

Človekove pravice so našete v treh sklopih. Najprej so opredeljene tiste pravice, ki varujejo posameznika pred krivičnim ravnanjem drugih ljudi in oblasti. To je predvsem pravica do življenja, svobode in osebne varnosti. Žal deklaracija ne pove, ali naj velja človek kot oseba s pravicami tudi pred rojstvom. Potem so opredeljene pravice do telesne svobode, priznanja osebnosti, spodobnega ravnanja, enakega pravnega varstva brez postavljanja in do pravičnega sodnega postopanja po vnaprej postavljenih pravilih. Vsem je priznana pravica do zasebnosti v osebem življenju, družini, domu in dopisovanju ter do časti in dobrega imena. Priznane so tudi pravice do izbire prebivališča, do zatočišča, državljanstva ter svobodnega ustanavljanja zakonske zveze in družine. Pomemben je stavek o družini, ki da je naravna in temeljna celica družbe ter da ima pravico do

varstva družbe in države. Zajamčena je pravica do nemotene posesti in do svobodne misli, vesti in vere, ki se sme izpovedovati tudi javno s poučevanjem, življenjem po njenem nauku, božjo službo in obredi. Svobodno se smejo prejemati in priobčevati mnenja in novice in svobodno mora biti sestajanje in združevanje v miroljubne namene. Posebej je opredeljena pravica posameznika, da sodeluje pri vodenju javnih zadev, do enakega sprejemanja v javne službe in do glasovanja.

Ta del pravic je take narave, da jih je mogoče teptati z nasprotnim krivičnim ravnanjem, ki je torej tudi vsakomur prepovedano.

Naslednji sklop nalaga družbi dolžnosti storitve do posameznikov. Družba mora oskrbeti človeku socialno varnost in take razmere, da more uresničevati svoje družbene, gospodarske in kulturne pravice. Zagotavljati mu mora delo, primerne delovne razmere in pravično plačo ter svobodo poklicnega združevanja, oddih in dopust, zdravniško oskrbo in varnost proti brezposelnosti, bolezni in starosti. Mati in otrok imata pravico do posebne pomoči in podpore. Sledi pravica do izobraževanja, da se z njim razvija osebnost in krepki spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Starši imajo pravico določati, kakšno vzgojo naj prejemajo njihovi otroci. Vsak človek ima tudi pravico, da je deležen umetniških in znanstvenih dosežkov.

Zadnji del odpira novo smer družbene zavesti. To je zavest o nujnosti, da se vse človeštvo povezuje v vzajemnostnih, po krščansko bi rekli bratskih odnosih. Iz te zavesti izhaja določilo, da ima vsak človek pravico do družbenega in mednarodnega reda, v katerem se lahko popolno uresničuje osebne pravice in svoboščine. Posebej pa je tudi ugotovljeno, da ima vsak človek zaradi svobodnega in popolnega razvoja svoje osebnosti tudi dolžnosti do družbe.

Prav ob tem zadnjem določilu, v katerem se v vsej deklaraciji samo enkrat omenja tudi dolžnost, se odpira vprašanje, ali ne bi bilo treba zaradi zdrave in popolne moralne zavesti

ZAMUJENA PRILOŽNOST

Ponedeljek, 21. septembra 1998, je bil dan, ko smo upravičeno upali, da se bo v republiki Sloveniji nekaj premaknilo. Ne morda veliko, a vsaj malo. Pa se ni.

Predsedstvo državnega zbora je sklicalo nekaj predstavnikov civilne družbe, ki naj bi v javnih nastopih, pred ljudstvom, ki jih je spremljalo po televiziji, pomagali s svojimi mislimi in pogledi parlamentu presekati popkovino, ki še vedno veže slovensko državo na temno in krivično preteklost komunističnega totalitarizma v Jugoslaviji. Znano je, da je pred nekaj meseci po daljšem razpravljanju komisija, sestavljena iz predstavnikov več strank, izdelala osnutka dveh izjav. Ena naj bi obsodila komunistični režim, druga pa postavila temelje narodni spravi s pravičnejšimi pogledi na polpreteklo zgodovino, kot smo jih vajeni doslej. Ti dve, neštetokrat predelani in popravljeni izjavi, naj bi dobili v javni razpravi dopolnilo in potrdilo. Pod predsedstvom dr. Janeza Podobnika, predsednika državnega zbora, se je pričela javna razprava z naslovom Odnos do preteklosti in narodna sprava.

Breme preteklosti

Vsem nastopajočim je bilo jasno, da mlada država Slovenija še ni izglasovala zakona, s katerim bi se jasno oddaljila od totalitarne preteklosti. V tem so si bili govorniki edini. Eni so to potrebo uvidevali, drugi so tako

MARKO KREMŽAR

možnost dopuščali, tretjim se je kaj podobnega zdelo nepotrebno. Malo jih je jasno povedalo, da je ta preteklost ne le neslana, marveč v mnogočem zločinska, da je temeljila na krvi, laži in nasilju, ter da je za našo državo, predvsem pa za slovensko ljudstvo, obremenjujoča. Konkretnih predlogov za popravo po državi storjenih krivic ni bilo veliko in še ti so izzveneli šibko, ob ponavljajočem se zagovarjanju stanja, kakršno je. Sprava bo očitno pronicala v slovensko družbo kot doslej, počasi in vztrajno, ne glede na monologe v parlamentu.

Predsednik parlamenta je ta dan zamudil priložnost, da bi stopil v slovensko zgodovino skozi velika vrata. Tudi večina nastopajočih se ni mogla iztrgati iz skoraj predmestne majhnosti. Ali so pozabili, da govorijo narodu, ki hoče preboleti rane revolucije, ki še prenaša posledice totalitarizma? Ali res ne opazijo, da jim uhaja iz rok zgodovinski trenutek, da se v svetu hitro vrstijo globoke spremembe?

Poleg množice in neumestnih je bilo izrečeno tudi veliko tehtnih besed. A noben govornik ni s silo svojih izvajanj zaznamoval dobe in časa, nobena od izgovorjenih misli ni pretresla. Ostale bodo v zbornikih, smiselne skupaj z nesmiselnimi, resnične z neresničnimi. Škoda, kajti nekaj govorov, med njimi dva, ki sta ju izrekla nekdanja partizana, ki sta se rešila oklepa partije, tako da zdaj mislita in

delujeta svobodno, bi zaslužila večjo pozornost.

Večina nastopajočih pa je zlivala nad slovensko poslušalstvo morje povprečja, kot da bi šlo za katerokoli od morda potrebnih, a dolgočasnih parlamentarnih razprav. In vendar je bila beseda o življenjsko pomembnih rečeh, ki zadevajo odgovornost države.

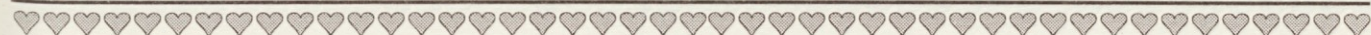
Konec najbolj krvavega in nasilnega režima, kar jih je poznalo naše krvavo stoletje, ni malenkostno. Prehodno obdobje, nekoč doba upanja, se že dolga leta vleče med nami kot megla. Od kod izvira ta „prehodnost“, številni radi pozabljajo. Nad sto milijonov ljudi (ne vštevši padlih v vojnah, ki so jih izzvali komunisti), je bilo pomorjenih v znamenju komunizma. Partija, ki si je pod Leninom privzela vlogo uresničevalke komunistične utopije, je pričela likvidirati in terorizirati ljudi v Rusiji, še pod imenom boljševizem, leta pred totalitarnimi podvigi Mussolinija in Hitlerja, nato pa po vsem svetu. Kaj bi rekli naši časnikarji, če bi na primer Nemci obravnavali Hitlerja in njegove nacionalsocialiste tako brezbrizno in odpuščajoče, kot so to delali oni ponedeljek govorniki, ki so govorili o delovanju komunistov na Slovenskem? Morda bi se bilo tudi v Nemčiji ob koncu vojne dogajalo podobno kot pri nas, če ne bi bili takrat poskrbeli zavezniki, da so bili predstavniki zločinskega sistema sojeni in obsojeni. Danes Nemci obsojajo svoj tedanji nacizem, a vprašanje je, kaj bi se zgodilo, če bi bili ob zlomu režima prepuščeni sami sebi.

Pri nas je, pravijo, drugače. Seveda je drugače, kajti nekdanji nosilci totalitarne oblasti imajo še vedno v rokah vajeti medijev in kapitala in zato tudi oblasti. Lustracija, katero so v svojih nastopih nekateri od govorcev v parlamentu tako ogorčeno zavračali, nihče pa je ni resno utemeljil ali branil, je potrebna za nekaj let prav zato, da stare partijske garniture izpustijo, vsaj za nekaj časa, vajeti iz rok. Po tem obdobju naj se ti ljudje spet uvrstijo v politično tekmo, če hočejo, a kontinuiteti, ki je trajala pol stoletja, bi bilo treba narediti konec. Ali bo sicer kdo mogel prevzeti iz njihovih pesti niti oblasti, brez prikritih dogovorov in skritih cen? Namen

opominjati poleg pravic tudi na dolžnosti do posameznika in družbe. V vseh primerih je pravici res soodnosna dolžnost, vendar to ni vedno neposredno razvidno. A tudi če je v zavesti dolžnost iz pravice drugega, je vendar potrebno vzgojno vplivanje, da se ta zavest utrjuje in prehaja v naravno volje. Preveč ločeno poudarjanje pravic lahko uspava vest, tako da preveč terja, a premalo daje. Od nekdanj teče obravnavanje načelnega vprašanja, ali je prej pravica ali dolžnost. O tem bi se lahko spraševali v posameznih primerih: oblastnik in državljani, sodnik in obdolženec, starši in otrok. Kdaj in kako izhajajo pravice iz dolžnosti? Spomnimo

le na položaj človeka kot ustvarjenega bitja. Pred Stvarnikom nima nobene pravice, ima samo dolžnosti. Z gotovostjo ve, da bo od neskončne Pravičnosti dobil pravico v taki meri, v kateri bo izpolnjeval dolžnosti iz postave. Ker mora izpolnjevati dolžnosti, pa mora imeti pravico do ravnanja, s katerim more uresničevati višji načrt. V razmerju do Boga so naše dolžnosti gotovo pred pravicami.

Zbujanje zavesti o splošnih pravicah med ljudmi in v družbi ter mednarodnopravno varovanje teh pravic zaradi miru in napredka je skladno z ustvarjenim pravnim redom. Žal pa zamisel izpred petdesetih let še ni povsod v celoti upoštevana.

lustracije je zagotoviti miren in jasen prehod iz totalitarnega sistema v demokracijo. In tega preprostega dejstva slovenska slabo informirana civilna in slabo organizirana politična javnost očitno ne prenese, sicer se javne razprave o njej ne bi tako previdno ogibala.

Ali je jasen prelom s totalitarizmom nestrpnost? Ali je kaj takega morda maščevalnost, ki ji danes raje rečejo revanšizem? Ne prvo ne drugo. Obsodba preteklega nasilja ni nič drugega kot javna odločitev, da bomo od zdaj živeli drugače, v miru in pravici. Obsoditi zločin in tudi zločinca, če je poznan, ne pomeni že tudi kazni. Je pa to vrnitev k pravnemu redu, kjer je zločin zločin, ne glede na to, kdo ga je povzročil.

Menim, kot menda večina rojakov, naj stari krivci, likvidatorji, nasilneži in oportunisti režima umrejo lepo na svobodi, naravne smrti, in kot je rekel eden od govornikov, „z navadnimi pokojninami“. Nihče noče maščevanja, a brez obsodbe zločinov in poprave krivic ne bo šlo. Pa ne zaradi Evrope, ki jo nekateri prikazujejo kot simbol pravice in kot zadnji argument za poštenost. Moralni zakon je starejši od Evropske zveze. Slovenci se moramo odločiti, se zavestno odtrgati od perversnosti komunističnega totalitarizma in njegovih posledic zaradi nas

sami. Nimamo možnosti, ki jo imajo na primer Poljaki in Čehi in Slovaki, katerim je bil komunistični režim vsiljen od zunaj. Mi se ne moremo in ne smemo izgovarjati na druge. Pri nas smo ustvarili nasilje in utrdili totalitarni režim sami. Velik del žrtev in krvnikov je bil našega rodu.

Sprenevedanje večine

Kar je morda najbolj pretreslo ob gledanju in poslušanju omenjenega govorjenja v prostorih slovenskega parlamenta, je bilo hladno in neprizadeto sprenevedanje večine.

Ljudje božji! Na Slovenskem odkrivajo, še zdaj po pol stoletja, vedno nova grobišča, ki so neme priče množičnih pobojev. Nad sto tisoč pomorjenih leži nepokopanih na slovenskih tleh! Vemo, da sega število Slovencev, ki so jih pomorili naši komunisti v desetisoče, vemo, da so prelili več slovenske krvi kot vsi okupatorji od začetka stoletja dalje, a število pobitih na slovenskih tleh je veliko, veliko višje. Med njimi so poleg naših rojakov še Hrvatje, Srbi, Italijani, Grki, Nemci, Ukrajinci in Bog ve kdo še. Pa ne le razoroženi vojaki. V breznih in po zaraščenih bregovih ležijo tudi okostnjaki civilistov, tudi žena in otrok. Vse to so pomorili partizani v sklopu JA, kar predstavlja za ves na-

rod strašno breme, kajti ob toliko truplih - koliko je moralo biti morilcev? Koliko travm, koliko nikdar pomirjene vesti, koliko laži... koliko sprenevedanja?

To ni bil umor, ni bila le priložnostna likvidacija skupine političnih nasprotnikov. To je bil genocid, zločin proti človeštvu, za katerega ni do danes še nihče odgovarjal. In kot vemo, odgovornost za te vrste zločine ne zastara. Po francoskem kazenskem zakoniku iz leta 1992, na podlagi katerega naj bi sodili na primer tudi čilenskega generala Pinocheta, je zločin proti človeštvu: „...množično in sistematično izvajanje izvensodnih pobojev, aretacija oseb, ki nato izginejo brez sledu, mučenja in nečloveška dejanja, storjena zaradi političnih, filozofskih, rasnih ali verskih razlogov...“ Ta definicija pokriva komunistične zločine tudi na Slovenskem, med revolucijo in dolga leta po njej. Pa tudi oznaka genocida iz istega francoskega zakonika, ki upošteva sklepe povojnih nürnberških procesov proti nemškim nacistom, je enako primerna za opredelitev zločinov na naših tleh. Po njej je genocid: „...izvajanje načrta za popolno ali delno uničenje narodne, etične, rasne ali verske skupine ali določene skupine, izbrane s kateregakoli samovoljnega vidika“. In vidik, s katerega so komu-

Rast XXVII. z dijaki iz Kanade in Severne Amerike v Kočevskem Rogu. Mašuje župnik Janez Rihtar.

nisti, pri nas in drugod, izbirali svoje žrtve, je bil tako jasen kakor samovoljen od prvih likvidatorskih strellov partijskega VOS-a leta 1941.

Na zatožni klopi

Vse to se ne tiče le rajnih komunističnih voditeljev. Na splošno odgovornost v zvezi z zločini proti človeštvu nas spominja, poleg naravne vesti, tudi kanadski kazenski zakonik iz leta 1987, ki pravi v členih 7 (3.76) in 8 (3.77), da spadajo pod pojem zločina proti človeštvu tudi „...pomoč, nasvet, hujskanje...“ pa tudi „poizkus, prikrivanje in sodelovanje po storjenem dejanju...“. Zločina ne bo mogoče pomesti ne pod preprogo ne pod metre teharskih voda. A v prostorih slovenskega parlamenta o tem ni bilo govora in zasedanje, ki bi lahko bilo zgodovinsko, je minilo brez vidnih sledov.

Na slovenski zemlji še vedno čaka pravice in zadoščenja nad sto tisoč okostnjakov, ki so bili nekoč ljudje na begu pred enim najbolj krvoločnih političnih sistemov. Preštevane kosti, ki nam ga nekateri radi očitajo, bi bilo lahko veliko človekoljubno dejanje pa tudi primerno izhodišče za pravilno presojo dogodkov ob revoluciji na Slovenskem. Če pa današnja Slovenija res ne premore ne tožilca in ne sodnikov, ki bi mogli in si upali v imenu teh - rajnih brez imen - zahtevati pravico, če je slovenska zakonodajna oblast gluha in slepa za svetost tudi pomorjenih življenj in če je slovenska vlada še vedno v rokah dedičev nasilja, potem se ne čudimo, če bodo nekoč tudi slovenske zločine proti človeštvu sodili, podobno kot so sodili pred pol stoletja v Nürnbergu nemške, tuji sodniki. A na zatožni klopi ne bo takrat že rajnih krivcev, temveč narod, ki ni znal ali ni hotel, ob številnih grobiščih na svoji zemlji, množičnih pobojev in njihovih povzročiteljev obsoditi ter je po svojih predstavnikih - molčal.

Še je čas, da pometemo pred lastnim pragom in obsodimo z najvišjega vrha oblasti tako komunistični režim kakor revolucijo, ki ga je na krvi in laži priplavila na oblast. A čas se bo iztekel in svetovno javno mnenje bo ob našem molku nehalo govoriti o žrtvah komunističnega režima v nekdanji Jugoslaviji in pričelo opominjati na prikrivane žrtve povojnega nasilja na Slovenskem. Če ne bomo zločinov priznali, obžalovali in obsodili sami,

Revolucija in izguba slovenskega kulturnega ravnotežja

JUSTIN STANOVNIK

Da je komunistična revolucija zelo spremenila slovenski svet, o tem sedaj ni več nobenega dvoma. Če bi hotel dognati, kaj je tisto, kar je Slovenijo tako spremenilo, bi se nazadnje morali odločiti in reči, da Slovenija ni več katoliška v tisti obliki in tisti intenzivnosti, kot je bila na začetku stoletja. In seveda bi morali nemudoma dostaviti: z vsemi posledicami! Da katolištvo ne igra več tiste vloge v javnem in deloma tudi v zasebnem življenju, kot jo je nekoč, je duhovno dejstvo, ki more pojasniti komaj pojmljivo drugačnost med tem, kar je bilo, in tem, kar je.

Pri vsem pa je bistvenega pomena nekaj drugega. Da katolištvo deželi ne daje več osnovnega tona in osnovne barve, je ena reč; druga pa je ta, kako je do tega prišlo. Lahko bi namreč do tega prišlo po naravni poti, tako da bi se ljudje pospešeno odločali za to, da katolištvo zapustijo, ker jim iz kakršnihkoli razlogov ne bi več ustrezalo ali zadoščalo. Toda do velike spremembe ni prišlo po tej poti. Prišlo je z

nas bodo sodili drugi.

Zamujena je bila priložnost. Dolžnost političnih voditeljev, odgovornih za blagor ljudstva, je, da poiščejo novo.

nasiljem. Ko ne bi bilo prišlo z nasiljem, bi tam, kjer je nekoč bila katoliška politika, imeli sedaj politiko, ki bi temeljila na neki drugi prvini človeške narave; in bi tam, kjer je bila nekoč katoliška kultura, imeli drugo kulturo, ki bi bila izraz neke druge človeške narave; in bi tam, kjer je bila nekoč katoliška duhovnost, sedaj živel nek druga, ki bi temeljila na neki drugi človeški možnosti. Ker pa je slovenskemu narodu katoliška obveščenost bila vzeta z nasiljem, ni na njeno mesto stopila nobena druga obveščenost, ki bi ga poučevala o svetu in mu omogočala iskati poti v prihodnost. Tam, od koder je bilo katolištvo z nasiljem odstranjeno, je nastala praznina in v tej praznini se je naselil nič. Če za nič sploh lahko rečemo, da se naseli! In ker človek brez nekakšne kulture le ne more biti, se je v tem prostoru izoblikovala kaotična kultura nič. Druga beseda za kulturo nič je nihilizem. V državi Sloveniji, ki je država slovenskega naroda, so najglasnejši in povsod navzoči nihilistični glasovi.

Kako se je to moglo zgoditi? To se je zgodilo, kot smo že rekli, tako, da se je nad narodom izvršilo veliko zgodovinsko nasilje. Ko pravimo nad narodom, hočemo seveda reči predvsem nad tistim njegovim delom, ki se je zavestno prišteval k njegovi bistveni katoliški kulturi in ki je to kulturo tudi nosil - zase in za druge. To nasilje je bilo najprej fizično in je imelo dva obraza: prvi je predstavljal umor dvanajst tisoč vojakov, ki so se za to kulturo bojevali, drugi pa odhod osem tisoč ljudi iz domovine, ki so odhajali ne samo zato, da si rešijo življenje, ampak tudi zato, ker si niso mogli predstavljati, kako bi mogli živeti brez svobode. Tako je v narodnem telesu nastala velika biološka rana, ki je nihče ni zdravil: eni je niso smeli, drugi pa so jo ohranjali živo, tako da so vsipali vanjo sol sovraštva in obrekovanja.

Zakaj pa so se katoličani tako postavili, da se je z njimi zgodilo, kar se jim je zgodilo? Odgovor je ta: preprosto niso mogli drugače; niso mogli,

da se ne bi izpostavili.

Katolištvo je vedno, pa naj je videz dajal še take možnosti, da so nasprotniki govorili drugače, stalo na strani človeka in njegove normalnosti. Človek je, kot pravi profesor Robert Spaemann, bitje z neko naravo. Človek torej ni karkoli, ampak ima naravo. Zato lahko pravimo, da je človek, dokler obstaja v območju te narave, tudi v območju normalnosti. Toda človekova narava in človekova normalnost sta v zgodovini vedno bili tako ali drugače napadani. Vedno znova so vstajali ljudje, ki so hoteli, da bi bil človek nekaj drugega, kot je. To so bili, v oklepaju povedano, napačni ali krivi preroki. Pravi preroki pa so bili tisti, ki so človeka klicali nazaj k njegovi pravi naravi. Toda, kar je za nas tule važno, je to, da je katolištvo človeka pred takimi napadi vedno branilo. To se danes ne ve natanko, ker človek še ni v tisti krizi, ko ne bo dopuščena več nobena utvara in se bo zahtevala resničnost sama. Takrat se bo izkazalo, da je, kljub vsemu nasprotnemu govorjenju, katolištvo stalo za človekom in ga branilo.

Eden izmed napadov na človekovo normalnost je tudi totalitarizem. Totalitarizem se ni po naključju pojavil 20. stoletja, saj ni nastal sam in tako rekoč iz nič, ampak je posledica „globoke krize modernega sveta“. A mi se s sicer prezanimivim vprašanjem njegovega izvora tu ne bomo ukvarjali. Ostali bomo pri totalitarizmu kot izrazito sodobni obliki napada na človeka.

Katoličani so v odporu proti totalitarizmu vedno izstopali. Slovenski zgodovinarji tega še niso opazili, ker še niso dosegli tiste točke notranje svobode, ki bi jim omogočala odprt pogled na bistvene prvine pretekle resničnosti. Znane pa so študije drugod, ki se iztekajo v ta spoznanja. Tako navaja Thomas Fandel v knjigi Vera in nacionalsocializem naslednjo ugotovitev: „Katoliško umevanje vere in Cerkve in nacionalsocialistična zahteva po totalitarnosti sta bila nezdržljiva. Zato je bilo logično, da je tistih nekaj redkih duhovnikov v pokrajini Pfalz - to je bila pokrajina, ki jo je avtor raziskoval - ki so se odločili za nacizem, odšlo iz cerkvene službe ali pa so se sredi klera čutili kot popolni tujci.“ Neki drug avtor, Detlef Schmiechen - Akkermann, ki je raziskoval

uspešnost nacionalizma v delavskih okoljih, je tudi opazil nekaj podobnega: „Verske razlike so bile opazne. Katoliški München je bil skraja zaradi travme sovjetske republike dovzeten za Hitlerja, a se mu je proti letu 1933 vedno bolj odpovedoval. Nasprotno pa je protestantski rdeči Berlin pod gaulajterjem Goebbelsom doživel nesluten dvig nacionalsocializma.“

Od treh totalitarizmov je bil za Slovence nevaren samo komunizem. V nekem tako imenovanem pravem besedilu, ali s strani LDS ali ZLSD, ne vem več - pa saj so razlike med njimi, če sploh so, zanemarljive - je bilo rečeno, da so med obema vojnama Slovenci kazali dovzetnost za totalitarne vplive. To je ena izmed mnogih izmišljotin. Slovenci nikoli nismo imeli nobenih valenc za fašizem ali za nacizem. Ta dva sta bila vedno nevarna, a samo zunanje. Zelo vabljuje pa so bile zanje viže, ki so jih komponirali umetniki s Čebin. Komunizem je imel velike možnosti, da zminira slovensko družbo od znotraj. Slovenski katoličani so to vedeli in so se zato komunisti uprli. Te vloge si niso sami izbrali. Bili so napadeni na terenu, ki je bil njihova domovina, in se niso imeli kam umakniti. Bila je napadena kultura, od katere so živeli in za kate-

Letos obhajamo
150-letnico
smrti pesnika
Franceta
Prešerna

Rast XXVII.
je obiskala Prešernovo rojstno hišo
v Vrbi.

ro so vedeli, da bo samo od nje mogoče živeti tudi za naprej, in so jo branili. Bili so napadeni tudi sami, v prvotnem pomenu te besede, tako da so jih neoborožene ubijali. Nekaj časa so to prenašali, potem pa, ko to človeško že ni bilo več mogoče, so se uprli.

Da je Evropa spoznala, kaj je komunizem, je trajalo dolgo. Kaj je bilo pred vojno, smo že povedali. Po vojni je prišel na dan Katyn, a ni bil dovolj. Potem sta prišli 1956. Budimpešta in 1968. Praga, a nista prinesli pravega premika. Potem je v sedemdesetih in osemdesetih letih prišla Poljska z Novo Huto in Gdanskom in poljskim delavstvom, a se Evropa še ni zganila. Ves čas so prihajale tudi knjige: Havel, Sinjavski, Solženicin in stotina drugih - vsaka je bila udarec, a odločilnega se ni posrečilo dati nobeni. In potem, ko se je zamajal komunistični imperij od Prage do Habarovska in se je zrušil njegov simbol, berlinski zid, in se je videlo, da je konec največjega živalskega eksperimenta na ljudeh, kot se je izrazil neki nemški disident, so še mnogi za njim žalovali. Šele ko so sredi devetdesetih let iz Pariza prišle tri knjige: Preteklost neke iluzije, Črna knjiga komunizma in Rdeča knjiga komunizma, sta se, se zdi, končno vdali tudi trdnjavi zahodnega komunizma, Italija in Francija, predvsem pa številni družboslovni seminarji po evropskih univerzah.

Memento mori

FRANCE PREŠEREN

*Dolgost življenja našega je kratka.
Kaj znancev je zasula že lopata!
Odrpta noč in dan so grôba vrata;
al' dneva ne pove nobena prat'ka.*

*Pred smrtjo ne obvárje koža gladka,
od nje nas ne odkup'jo kupi zlâta,
ne odpodí od nas življenja tata
veselja hrup, ne pesem pevcev sladka.*

*Naj zmisli, kdor slepôto ljubi svêta
in od veselja do veselja leta,
da smrtna žetev vsak dan bolj dozóri.*

*Znabiti, da kdor zdaj vesel prepeva,
v mrtvaškem prtú nam pred koncem dneva
molče trobéntal bo: „Memento mori!“*

Ko pa sta se morala leta 1942 komunizmu upreti slovenski katoliški kmet in katoliški intelektualci, so papirji temu največjemu podjetju smrti v zgodovini pravzaprav začeli šele rasti. Zato je bil protikomunistični upor slovenskih katoličanov tako tragičen; zato je zaslepljena Evropa tako ravnodušno sprejemala vesti o holocidnem umoru protikomunistične vojske - če se ji je to sploh zdelo vredno zanimanja.

Sicer pa so katoličani Slovenijo vedno reševali. Matija Majar je izdelal prvi in dokončni slovenski politični program. Slomšek je Sloveniji rešil tretjino sedanjega ozemlja in zagotovil slovenstvo za nekaj sto tisoč Slovencev. Krek in Korošec sta Slovence povezala z južnimi Slovani ravno še pravi trenutek, da so si mogli postaviti lastne narodne, politične in kulturne institucije. In kaj so naredili komunisti? S svojim „antifašizmom“ - svojim pravimo zato, ker so ga potrebovali za svoj revolucionarni projekt, Slovenci kot narod pa posebnega antifašizma nismo potrebovali, ker smo svojo antifašističnost potrdili že prej, ko smo poslali svoje politične predstavnike v londonsko begunsko vlado - zaradi komunističnega antifašizma smo izgubili Trst, Gorico in Celovec. To je saldo komunistične revolucije v Sloveniji. Najbolj ironičen facit tega salda pa pomeni dejstvo, da smo izgubili Korotana plačali z lastno krvjo. A to še ni vse! Ko bo nekoč ugotovljeno, kakšno protinardno vlogo so morale na ukaz KPS igrati slovenske levičarske stranke v zamejstvu, bo vse dobilo še bolj klavarno in groteskno podobo.

A sedaj bi morali pokazati na nekaj drugega. Sile komunističnega nasledstva so že dale obilo dokazov, da delujejo na način, ki jim jemlje osnovno političnost. Izkazalo se je, da ne mislijo na državo, ampak nase. Ali da mislijo na državo samo toliko, kolikor ni mogoče misliti nase, ne da bi vključevali državo. To jim jemlje atribut političnega in jim podeljuje atribut klike. Tako je njihova osnovna intuicija, njihov osnovni zgodovinski vzgon. To delajo tako dosledno, da to ne more izhajati iz kake odločitve, ampak mora biti to v njihovem tkivu. To

pomeni, da komunisti ne morejo, da ne bi tako delali. Komunisti so bili nekoč in so danes katastrofa za slovensko državo.

Sinoda, ki ni morda pred vrati, ampak je že tu in med nami, bo morala premisliti tudi možnosti za obnovo katoliške kulture. Pri tem se bo poleg specifičnih energij, s katerimi razpolaga katoliški svet, morala ozreti tudi na misel in njene energije. Na misli kot misli je namreč nekaj, kar je za vsakega od nas in za vse skupaj veliko upanje. Misel se namreč od vseh reči razlikuje po tem, da nastane iz nič. Vsaka stvar ima svoj vzrok, misel pa lahko nastane sama od sebe. Če hočete začeti s čim novim, če hočete odpreti nov medijski center, morate imeti poleg drugega tudi denar. Misel pa ne potrebuje bančnega računa. Misel je nekaj takega, kar lahko nastane od sebe v prostoru človekove svobode. Misel je dokaz, da je človek svoboden. Vsak človek lahko postane nosilec nove misli. Rekli smo, da je v tem veliko upanje. Vsaka nova misel lahko pomeni neko spreobrnjenje, mnogo novih misli pa lahko pomeni spreobrnjenje celega naroda.

NAMENI APOSTOLATA MOLITVE

ZA FEBRUAR

Splošni: Da bi bilo življenje najbolj nemočnih, posebno umirajočih, obvarovano pred grožnjo evtanazije.

Misijonski: Da bi Cerkev v Vietnamu uživala popolno versko svobodo in imela pastirje, ki so ji potrebni za opravljanje njenega poslanstva.

Slovenski: Da bi znali prav ceniti delo tistih, ki se zavzeto posvečajo bolnim in ostarelim.

ZA MAREC

Splošni: Da bi kristjani s svojim prizadevanjem pripomogli k temu, da bi bila postopno odpravljena zadolženost revnih držav in da bi Jubilejno leto bilo leto resničnega odpuščanja in osvoboditve, kakor nas uči Božja beseda.

Misijonski: Da bi po posebnem zasedanju škofovske sinode za Azijo krajevne Cerkve pogumno in odkritosrčno oznanjale evangelij in pri tem vedno upoštevale verska pričakovanja azijskega sveta.

Slovenski: Da bi se kristjani zavedali svoje odgovornosti pri oblikovanju socialno urejene družbe.

TEMNA STRAN MESECA

DRAGO JANČAR

Avtor začenja svoj uvod s citati iz „Slovenskega poročevalca” z dne 26. maja 1945, ko je maršal Tito prav na svoj 55. rojstni dan obiskal Ljubljano. V slavnem zapisu, ki ga je časopis objavil na prvi strani med čestitkami in besedami navdušenja, je avtor pozoren na zlo prerokbo, ki se glasi: „Pod njegovim vodstvom bodo narodi Jugoslavije ustvarili svojo notranjo enotnost, zgradili slavno armado, uničili notranje in zunanje sovražnike dežele in izvojevali sebi svobodo in enakost...” Avtor nadaljuje med drugim: „...Kdor je to napoved povezal z uvodnikom, ki ga je istega dne na isti naslovni strani objavil pisatelj Tone Seliškar, tega je moral spreleteti srh. „Mi pa bomo in smo že s krvjo vžgali v naša srca maščevanje kot program in vsebino, da to družbo izdajalcev in krvnikov uničimo in stremo,” piše z razprtimi črkami Tone Seliškar v manifestu „Maščevanje je strašna beseda!”

Naslednji dan je pod naslovom „Dostojno bomo branili svoje pridobitve in jih tudi ubranili” objavlja Titov zanosni govor... Kdor je hotel, je zdaj lahko razumel tudi Seliškara. Tito: „Kar se tiče onih izdajalcev, ki so bili v državi sami, v vsakem narodu posebej, to je stvar preteklosti. Roka pravice, roka maščevalka našega ljudstva je že dosegla ogromno večino, a samo manjšemu delu izdajalcev se je posrečilo pobegniti pod okrilje pokroviteljev izven naše dežele. Ta manjšina ne bo nikdar več gledala naših divnih planin, naših cvetočih polj. Če bi se to vendarle zgodilo, bo to trajalo zelo kratek čas.”

Titov govor potrjuje, da so bili v političnem vodstvu nove Jugoslavije tedaj že odločeni, da bodo medvojne nasprotnike pobili, da so se pokoli tudi že začeli. Razkriva nam dejstvo, da je šlo kratko malo za načrt, po katerem je treba brez odvečnih pravnih kolobocij razorožene domobrance in civilne politične nasprotnike na skrivnih mestih postreliti. Sami so za to opravilo uvedli knjigovodski izraz: likvidirati.

Avtor pa je mnenja, da Titov ljubljanski govor ne razkriva stvari tako

močno, kakor jo pisateljeva, Seliškarjeva beseda. To je beseda o krvi, zemlji in maščevanju... Seliškarjev siloviti spis dokazuje močnejše kot Titov govor, da je osvobodilno gibanje padlo v naročje istega zla, proti kateremu se je borilo. Spregovoril je jezik krvi in zemlje, jezik Blut und Bodna, jezik totalnih, dokončnih rešitev. Endlösung.

2.

Danes najdeni dokumenti in vse bolj pogosta živa pričevanja iz različnih koncev Slovenije dokazujejo, da se je v času teh zanosnih besed že začelo najstrašnejše pobijanje neoboroženih ljudi v slovenski zgodovini. Časopisi tedanjega časa o tem ne govorijo. Bil je maj, ljubezni čas, bil je tudi majski čas sreče, ker je vendarle konec vojne in bo mogoče začeti normalno živeti. Prišel je tudi topli junij, na oglasnih straneh „Slovenskega poročevalca” ljudje iščejo stanovanja in prodajajo šivalne stroje, nekaj strani pred tem pa je mogoče prebrati morda edini javni zapis o vračanju domobrancev pod naslovom „Belogardisti se vračajo”.

„Kranj, 1. junija. Te dni je prispel iz Celovca v Kranj transport 1550 belogardistov, katere so zavezniške vojaške oblasti izročile kot ujetnike našim oblastem. To je v dveh dneh že drugi transport, napovedani pa so že novi... Na pločnikih so se zbirali šte-

vilni opazovalci in z neskončnim prezirom zrlji na žalostno kolono. 'Izdajalci, sram vas bodi!' 'Kdo bo obudil mrtve, ki ste jih pobili?' Partizani, ki so spremljali izdajalce z dostojanstvenim mirom, so želi splošno občudovanje. Slišali pa so se tudi mnogi vzkliki užaljenih: 'Ali zaslužijo, da tako lepo ravnate z njimi?' 'Nismo fašisti,' je odločno odgovoril partizan.”

Morda je bilo tako, kot pravi članek v „Slovenskem poročevalcu”, morda je bilo drugače, kot pripovedujejo preživeli, da so namreč ujetnike in civiliste neusmiljeno pretepali, da so morali peti domobranske pesmi, poljubljati slovensko zemljo in da so koga že med potjo „likvidirali”. Vsekakor je danes dokazano, da so sledili strahotni masakri neoboroženih vojnih ujetnikov in z njimi iz stanovanj odvečenih civilistov, metanje trupel v tankovske rove okrog Celja in Maribora, v rudniške jaške okrog Hrastnika, v primorske fojbe in v strašna brezna Kočevskega Roga. Najmanj 12.000 ljudi. Kmetje, dijaki, izobraženci, ženske in otroci. Vsak posebej, vsak s svojim imenom in priimkom, vsak s svojimi upi in sanjami. Ta manjšina ne bo nikdar več gledala naših divnih planin, naših cvetočih polj. In morda tisti partizan, ki je v Kranju dostojanstveno rekel: „Nismo fašisti,” danes razume, kaj je hotel reči takrat nepojmljivo slavljeni pesnik Oton Župančič:

*Svobode naše jabolko se zlato
nam zakotalilo je v kri in blato,
in preden spet zasije v čisti slavi,
vsi bomo blatni, ah, in vsi krvavi.*

3.

In če je bilo to maščevanje, maščevanje kot program, kaj je bilo tisto, kar je sledilo? Sledil je strah, strah kot program.

Na balkonu ljubljanske Univerze, s katerega je Tito sporočil besede maščevanja, je bil nedaleč od njega tudi Edvard Kocbek. Takrat še ni vedel, da bodo zoper njega izvedli množični ideološki pogrom, da bodo njegov obraz spraskali z dokumentarnih filmov in zgodovinskih slik. Ekstatič-

ni pesnik, ki je gorel v osvoboditvenem zanosu in pregorel v grozi, kakršno je napovedoval Tone Seliškar, je razločno slutil, kaj se dogaja in kaj prihaja.

„Strah poraja nesrečo za nesrečo,” piše Kocbek v noveli *Temna stran mesca*. „Kdor se boji, postane slep in nevaren, in njegova nevarnost poraja nov strah.”

In resnično, po nesmiselnem zločinu, ki je bil storjen na začetku novega časa, se je družba od vrha do tal zapredla v mrežo strahu, ki se je degeneriral iz prvotnega v zmeraj nova nasilja. Ko danes listam po starih časopisih, sploh ne morem dojeti obsega in globine strahu, ki je tedaj vladal med ljudmi. Kaj si je mogel misliti profesor ali študent na pravni fakulteti, ko so njegovega dekana dr. Borisa Furlana, ki je še pred nekaj leti z londonskega radia pošiljal pozdrave partizanom, obsodili na smrt. To je treba ponoviti, v časopisu piše: na smrt. Furlana so potem pomilostili, toda mnogih drugih niso. Nagodeta so ustrelili, pisatelja Velikonjo so ustrelili, trgovca Pšeničnika so ustrelili. In vse sodbe so razglasili v časopisih in preko radijskih valov. Procese so prenašali po zvočnikih na ulice in trge Ljubljane in drugih slovenskih mest. „Obračun s pijavkami in izdajalci,” kot piše neki časopisni naslov o procesu zoper gospodarstvenike in bankirje, je pomenil uvedbo ne samo diktature proletariata in vladavine delovnega ljudstva, temveč predvsem uvedbo povsod pričujočega nasilja, nadzora, ovajanja, strahu.

Procesi so se vrstili. Potem ko je bil v pobojih končan obračun z dejanskimi nasprotniki, je prišla na vrsto buržoazija, simpatizerji Zahoda in gnile meščanske demokracije. Procesi proti duhovnikom, procesi proti kulakom. Procesi proti industrijalcem in procesi proti književnikom. Na vrsto so prišli tudi njihovi lastni ljudje in partizanski intelektuali so si z grozo in v opravičilo ali pa samo v tolažbo citirali stara spoznanja iz časov pariške komune o revoluciji, ki žre lastne otroke. Po sporu s Stalinom, čigar slike so prva leta po vojni visele na voliščih skupaj s Titovimi, so se v zaporih in na Golem otoku znašli partizanski komandanti in predvojni komunisti. Zoper kmete, duhovnike ali pa samo verne ljudi se je prav v tem času sprožilo najboljše preganjanje.

Jugoslovanski komunizem je dokazoval, da ni zapustil izvirne ideje, da zna biti v obračunu z razrednim sovražnikom še odločnejši od Velikega Stalina. Nastajati je začelo nekaj, kar današnji zgodovinarji, podobno kot v kubanskem ali vietnamskem ali romunskem primeru označujejo kot „nacionalni komunizem”. Od komunističnega univerzalizma, v katerega je bilo uprtih toliko upajočih oči ponizanih in razžaljenih slojev, ni ostalo nič, kvečjemu povsod enak teror in z njim povezan univerzalni strah, totalni strah. In totalni nadzor, totalitarizem, skratka.

Pa čeprav z ljubljanim vodjem Titom. Vendar z vsebino, ki ji je nadel ime prav tako ljubljani vodja svojega ljudstva Mussolini: totalitario. Nastal je tip družbe, ki ga Britanska enciklopedija opisuje kot decentralizirani ali populistični totalitarizem. Karizmatični voditelj, odprava legalnih, socialnih in političnih tradicij, industrializacija, vsako drugačno mnenje od zapovedanega je zlo za družbo, notranje politične razlike niso dovoljene. Ali je še treba dokazovati, da smo tudi po teh definicijah živeli v najbolj pravi totalitarni državi?

4.

Za mnoga leta so zastraševanja, zapori, izseljevanja, grožnje, metanja iz služb, drobna in velika šikaniranja, pridobivanja za tajne službe postali oblika družbenega obnašanja. Ustvarjena je bila nevidna mreža plazečega se strahu, oportunizma in ponižanja.

Ne vem, ali je, kakor industrijo in kmetijstvo, tudi sistem strahu kdo plansko urejal. Toda v sistemu zastraševanja je videti neko zakonitost. V vsakem okolju je bilo treba najti eksemplarni primer, tako po horizontali, se pravi geografsko, kakor po vertikali, se pravi v vseh družbenih slojih in staležih. Že dolgo ni šlo več samo za maščevanje. Niso obsojali, ubijali in zapirali samo tako imenovanih kolaborantov iz ljubljanske nadškofije. Zapirali so tudi duhovnike na Primorskem, denimo v tolminskem procesu, na Štajerskem in v Prekmurju, na smrt so obsojali trgovce in industrijalce, ki so med vojno pomagali partizanom. V sicer zmeraj bolj oslabljenih krogih nasilja so pogromov, zaporov, izgube služb ali prepovedi potovanja deležni vsi: od Slovenske akademije in znatnosti preko univerze in umetniške sfe-

re do srednjih šol, tovarn, uradov, župnišč in najbolj zakotnih vasi: povsod je bilo mogoče in je bilo treba najti sovražnika. Kot daljni odmev Seliškarjevih besed iz leta 1945 najdemo še dvajset let pozneje partijski dokument, v katerem je o otrocih razrednih sovražnikov rečeno, da je treba „iztrebiti gadjo zalego.”

V tem letu dni, odkar je padla odločitev za razstavo o totalitarizmu, mi je bilo velikokrat žal, da sem se spustil v to podjetje. Ne samo zato, ker je jemalo veliko časa in sem pogosto v sebi ali v prijateljskem krogu besnel nad dejstvom, da vsi inštituti, muzeji, katedre in plačani ljudje v njih ne počnejo tega, s čimer se moramo mi ukvarjati skorajda amatersko. Tudi ne samo zato, ker sem se z razstavo ukvarjal ob obilici drugega pisanja in mi je jemala zanj potrebno zbranost. Pač pa predvsem zato, ker mi je zmeraj znova postajalo tesno ob mislih na žive ljudi in njihove usode, ki so me gledale iz vsakega papirja, ki sem ga bil obrnil v rokah. Profesori, ki so v partijskih karakteristikah ovajali svoje dijake in podpisovali dokumente za izključitev iz vseh šol tedanje Jugoslavije, zasliševalci, ki so v celicah trpinčili nedolžne žrtve, kriminalistični policisti, ki jim je bilo naloženo, da vohljajo za politično sumljivimi ljudmi, sodniki in porotniki, ki so jih z izsiljevanji pripravili do tega, da so izrekli kazni za politične prekrške, kot je bil, recimo, zapisovanje svojih misli o stanju v naši državi v osebni dnevnik. Vemo, kaj se je zgodilo Pučniku, Blažiču, Vilčniku, Miklavčiču in mnogim drugim bolj ali manj znanim. Toda kaj se je zgodilo množici ljudi, za katere javnost nikoli ni slišala? Ko listam papirje, mi postaja jasno, da se tudi sam nisem v celoti zavedal, kako daleč je ta stvar šla, kako je bila razlezena v vse kapilare družbenega organizma. Dokumenti govorijo o vsakdanjem življenju, o življenju, ki zaradi malih ovad in zaničnih partijskih ocen pomeni hude pretrse za posameznika, izgube služb in stipendij, nemožnosti potovanja, životarjenje v revščini, mnoge neizpolnjene sanje mladih ljudi, pobege v tujino, zaustavljene poklicne ambicije. Dokumenti govorijo o državi totalnega nadzora, poseganja v sleherno življenje, ki se ne želi ali se ni sposobno podrediti ali prilagoditi.

Drugič dalje

ALOJZ REBULA

gost revije MAG

Intervju Vestne Marinčič s pisateljem Alojzom Rebulo, ki je izšel v št. 27/97 MAG-a, je zanimiv za širši krog bralcev, saj obravnava mnoge probleme, ki danes pestijo Slovenijo. Povprečen Slovenec, ki je odvisen od dirigiranih sredstev javnega obveščevanja (kdo jih dirigira, je tako vsem znano), se v poplavi resničnih in sfriziranih informacij težko znajde in si upravičeno zastavlja vprašanje, kje Slovenija pravzaprav je dandanašnji. Ponarejena in celo prikrivana zgodovinska dejstva zadnjih desetletij to zmedo še povečujejo. Mnenje človeka, ki je svoje življenje preživel v resnični demokraciji, ki je ob svoji kulturi oster in kritičen opazovalec, zraven pa globok in aktiven katoličan, lahko marsikaj razjasni. Zato intervju ponatiskujemo.

Kako se počutite sredi današnje slovenske zgodovine?

Kot Slovenec - a nisem slovenski državljani - se počutim na tem svetu srečnega. Vsekakor neprimerno srečnejšega kot pred desetimi leti. Kako se ne bi, če pomislim na zgodovinska čudeža, s katerima je Slovence obdala zgodovina. Prvi se je zgodil, ko je Slovenija iz policijske strukture prešla v demokratično, drugi pa, ko je iz beograjskega pašaluka prešla v samostojno državo. Sam se še nisem izstrmel nad tema dogodkoma, ki ju moram zato osebno pripisati posegu, ki je nad izmerljivo dinamiko zgodovine.

Se tudi vam zdi, da bi na Slovenskem radi rehabilitirali diktaturo?

Z nečedno udbo vred, ja. Rehabilitirati bi bilo treba prej njeno mater revolucijo; vzemimo samo, kako je partija monopolizirala odpor, „strateške“ pokole leta 1942, Dolomitsko izjavo in holokavst 1945. In potem še socializem; s čimer imam v mislih policijski sistem, preganjanje Cerkve, uničenje humanistične izobrazbe, protinarodno politiko v zamejstvu itd. Božje usmiljenje bo to lahko rehabilitiralo, zgodovina ne.

Po demokraciji sem od naslednice

partije pričakoval, da se bo novemu času predstavila s slovenskim dokumentom, kjer bi lahko tudi zagovarjala, kar bi se ji zdelo zagovora vredno. Navsezadnje se je v imenu evropskih norm, ki se jih je formalno oklenila - Evropa zdaj! - jasno distancirala od Kardeljeve partije in njenih totalitarnih ekscesov. Tega dokumenta prenovljena partija ni zmogla verjetno bolj zaradi etično-intelektualne impotence kakor iz politične oportunisti. V svojih vrstah bi morala imeti kakega Pučnika, pa ga nima. Tako je partija nečastno - „Ne spominjamo se!“ - legla v grob brez obraza, ki ga je sicer tudi prej sistematično zakrivala.

Ali je po vašem trditev, da brez NOB Slovenija ne bi dobila Primorske, zgodovinsko utemeljena?

Mislim, da bi bila Slovenija brez komunistične NOB dobila ne samo Primorsko, ampak tudi Gorico in - na svojo nesrečo - tudi Trst. Pravim na svojo nesrečo, ker bi, vključen v danes samostojno državo Slovenijo, bil Trst, ta kotel šovinizma, razjedajoč rak v njenem telesu.

Dati Trst Jugoslaviji, takrat zagreti predstraži sovjetskega tabora, bi bilo za zaveznike enako, kot če bi ga dali Sovjetski zvezi. Sicer pa so za-

vezniki prišli v Trst sprva bolj naklonjeni Slovincem kot Italijanom. Titovska fronta pa je videla v njih sovražnike, s katerimi nisi smel sodelovati. Naši otroci se ne bi bili niti vpisali v slovenske šole, ki so jih odprli zavezniki, če ne bi posegel vmes veliki domoljub dr. Frane Tončič, ki je prepogoril partijsko komandaturo, da je Primorskemu dnevniku dovolila napovedovati vpisovanje.

Kaj se dogaja s Primorskim dnevnikom oziroma kaj o časopisu in njegovi usodi mislite vi?

Propad tega dnevnika je pač zadnja od katastrof, ki jih je prinesla sem kardeljevsko-kraigherjevska politika. Pustimo fojbe - to privzeto tujko tako težko izgovorim, saj imamo Kraševci vendar svoje jame - ki so tako mračno legle na naš narodni ugled. Poglejmo v povojni čas. Katastrofa za katastrofo.

1. Prepoved sodelovanja z zavezniško vojaško upravo, ki je za Slovence pomenila izgubo stotin, če ne tisočev služb. Naj omenim primer svojega brata, borca prekomorskih brigad, ki bi bil rad stopil v civilno policijo, pa si tega ni upal, da ne bi škodil meni, ki sem študiral v Ljubljani, in šel raje iskat delo in smrt v Avstralijo.

2. Navodilo, naj si naši ljudje ne vračajo na svojo pest poitalijančenih priimkov nazaj v slovensko obliko, ker morajo to storiti zavezniki. „Zahtevamo!“ itd. je pisalo v stilu osvobodilne retorike. Posledica? Danes ima vsak drugi Slovenec poitalijančen priimek.

3. Resolucija kominforma, ki je barbarizirala naše javno življenje, izpraznila polovico slovenskih šol in usmerila večino delavstva v italijanzacijo.

4. Propad Kreditne banke, te Mačkove izpostave, zaradi barbarskega poslovanja in s tem spodkopavanje bančne strukture celotne manjšine.

5. In zdaj to hiranje Primorskega dnevnika, ki je kljub svoji režimski enostranosti le igral neko narodno vlogo. Da je do tega prišlo ob milijardnih vsotah, danih za propadli projekt Primorski dnevnik-Republika - po drugih milijardah, danih italijanskim strankam - je seveda škandal ob škandalu.

Kako bodo spremembo ustave na svoji koži občutili Primorci?

Naši medli zamejci bodo to spremembo občutili psihološko. Kolikor jo bodo zdaj, ko so večji del Krasa že razprodali tržaškemu buržujem, žejnim slovenske eksotike, sploh zaznali. Koliko pa bodo to spremembo občutili Primorci onkraj meje, predvsem v Istri, ki bo neposredno prizadeta, ne vem.

Založbe v zamejstvu imajo več težav kot te v Sloveniji. Kaj na tem področju doživlja manjšina, česar na tej strani meje založniki ne poznajo?

Težko je govoriti o kakšnem založništvu v zamejstvu. V zamejstvu je knjiga abortus. Zamejec malo bere. To je posebno klavirno ob dejstvu, da pomeni Trst za italijansko založništvo eno boljših tržišč. To se pravi, da italijanski Trst bere svoje knjige, kakor slovenski ne bere svojih. Velika reč je, če se literarna knjiga med Slovenci proda v nekaj sto izvodih.

Titovsko založništvo se je v primeri s katoliškim kopalo v denarju, pa je propadlo. Kar je še založniško živega, je na katoliški strani tudi zato,

ker tu ni plačanega „profesionalizma“, ampak v glavnem nehonorirano delo. Naj omenim Mladiko v Trstu, ki se je čudovito kulturno afirmirala tudi z vrsto kvalitetnih italijanskih izdaj - z Brižinskimi spomeniki in Valvasorjem - ter Mohorjevo družbo v Gorici. Iz brodoloma Založništva tržaškega tiska moli ven samo še založba Devin, ki jo je menda sprva prevzel Jaro Mihelač, potem pa jo je spet prepustil njeni usodi. Ponavlja se zakonitost, ki jo poznajo v Ameriki: zadnji protiasimilacijski okop, ki najdlje zdrži, je katoliški.

Kar zadeva literaturo, v kateri nastopajo tržaški Slovenci, veljate poleg Borisa Pahorja za najmočnejšo pisateljsko osebnost. Ali imate posnemovalce oziroma berete knjige, ki jih pišejo zamejski Slovenci? Ali poznate slovensko literaturo, ki jo izdajajo Korošci?

Kar zadeva literaturo na Tržaškem, vidim tu čuden paradoks. Slovenska literarna beseda na Tržaškem je vitalnejša od slovenske krvi. V literaturo - in to prozno, kamor je težji vstop kot v inflacionirano in čedalje

manj ugledno poezijo - sta na primer v zadnjem času stopili dve novi imeni, Openc Marko Sosič in Svetoivančan Igor Škamperle, medtem ko je naša demografska rast na psu. Vse pri nas se prazni, od šol do gledališča. No, ker je že bil govor o nekem dnevniku in njegovi vlogi, naj omenim, da je ta dnevnik pred leti zagovarjal splav. Ena od blaznosti na teh tleh.

Slediti pisanju zamejskih Slovencev, od primorskih do koroških, spada v mojo častno dolžnost. Kakšen zamejec pa bi bil, če me ne bi brigalo, kaj pišejo moji rojaki! S Koroško pa sem (bil) posebej povezan s sodelovanjem pri reviji Celovski zvon od njenega začetka (op.p.: objavlja dnevnik z 20-letnim zamikom).

Slovenski pisatelji, z izjemo Dragana Jančarja, o osamosvojitveni eri Slovencev niso napisali nič. Kaj mislite, zakaj ne?

Jančar spada med redke literate, ki intimno čutijo slovensko usodnost. Mimogrede, neobčutljivost zanjo je zame ne samo defektnost duha, bivajska naglušnost, ampak tudi odločilno znamenje netaleta.

Pršernova rojstna hiša z druge strani.

Kot član žirije literarnega natečaja naše Mladike se spominjam, da je naš daljnovzhodni pesnik Vladimir Kos prispeval pred kakšnim letom daljšo pesem o osamosvojeni Sloveniji. Od domovinskih literatov sam te tematike nisem niti pričakoval glede na mizerno dejstvo, da posebno mlajši hočejo v domnevno duhovni superiornosti preseči narodnost.

Sam sem med pisanjem formalno „biblijskega“ romana Jutri čez Jordan (1988) čutil, kako se mi je judovska snov prelila v slovensko. Pohod iz tiranskega Egipta čez Rdečo (!) morje in skozi (samoupravljalno) puščavo v smer Obljubljene dežele se mi je dejansko spreminjal v alegorijo poti slovenskega naroda. Vzemimo stavek, ki se mi je ponudil, ko sem kar tako odprl knjigo:

„Izraelci moramo priti čimprej do dojk narodnega življenja, do domov in polj, do izvirkov in gozdov, do rud in kamnolomov. Dušo si moramo prenoviti v jezik! Same sebe moramo spet najti, če smo se sploh kdaj našli. V polnosti moramo doživeti svoj narodni jaz...“

Se vam zdi, da je to bilo zapisano iz arheološkega navdiha?

Maranatha ali leto 999 je vaš zadnji roman. Bi hoteli nepoučene-mu bralcu, vi, ki ste avtor, povedati, za kaj v njem gre?

Konec sveta je prastaro pričakovanje človeštva. Najdemo ga ne samo v judovski Stari zavezi, ampak tudi v stari poganski filozofiji: stoiki so verjeli v svetovni požar, ekpyrosis, kateri naj bi sledilo vesoljno prerojenje ali palingeneza. Danes je konec sveta ne samo eden od stebrov krščanskega verovanja, ampak tudi ena od gotovosti astronomske znanosti.

To pričakovanje je v človeštvu navzoče od prve krščanske dobe in se je pod vplivom prerokbe Mille et non plus mille - Tisoč in ne več tisoč razvnelo ob bližanju leta 1000. Junak moje zgodbe, Burgundec Nitard, veruje v bližnji konec in ga hoče doživeti v Jeruzalemu, na gori Sion, a okoliščine pretrgajo njegovo romanje in ga zadržijo v benediktinskem samostanu pri izlivu Timave v Štivanu pri Devinu. Zaljubljen v lepoto stvarstva - po poklicu je bil človek barv, krasilec rokopisov - se poslavlja od zemlje in si želi, da bi njene lepote,

sonce, oblaki, vode, gozdovi, hribi, prešle iz stare tudi v prihajajočo Novo zemljo.

Kakšna zvrst literature je Maranatha? Znanstvenofantastična?

Ivanka Hergold ga je v svoji studiozni oceni imenovala religiozni roman. Kdo drug bi ga lahko imel tudi za ekološkega. Jaz namreč njegovo težišče vidim v poslavljanju junaka od lepot planeta. Sicer sem imel tudi namen, da tako rečem, literarno „obljuditi“ takšno edinstveno točko na naši obali, kakršen je naš znameniti Štivan. Delo sem posvetil spominu na dragega prijatelja, rojaka dr. Lina Legiša, doma iz Mavhinj, nedaleč od Štivanja.

Kakšno je duhovno stanje na tej, slovenski strani meje?

Pogled na „vašo“ stran v meni ustvarja čudno dvofaznost, ki vlada med slovensko stvarnostjo in slovensko informacijo. Občila mi kažejo eno Slovenijo, stvarnost pa drugo. V občilih, na primer, v dnevniku Delo, zaznamam nekakšno izmedlelo samoupravljanje, stvarnost pa mi govori o neki fundamentalno katoliški Sloveniji. Tudi Justin Stanovnik je v Družini opozoril na dihotomijo med videzom in resnico.

Dalje. Nič mi ne imponira manj kot duhovna neavtentičnost, ki je v osnovi masivnega preliva iz komunizma v njegovo nasprotje, v liberalizem. Kar je komunizem dobil pred vojsko in pozneje od liberalizma, zdaj vrača liberalizmu. Dve posodi, ki občujeta druga z drugo na podlagi nespodmakljive stalnice - odpora do krščanstva in katoliške Cerkve. Na tej plehki valovni dolžini prihaja do našemu narodnemu geniju nasprotnih opcij, kakršna je vsiljevanje tehnološke šole namesto informativne. Kot da človek ne more biti barbar, če sedi za računalnikom.

Kaj vas pri takšnih barbarih moti? To, da so polpismeni in se ne znajo izražati?

Prizadet sem zaradi določene manjvredne fenomenologije - kot so ignoranca, primitivnost, ideološka obsedenost - ki se izraža na primer v pismih bralcev v časopisih. Še prej je ta fenomenologija doma v glavah urednikov, ki te stvari objavljajo iz neke

ploske polintelektualnosti, brez civilizacijskega kriterija. A tukaj bi moral govoriti o bedi določenega slovenskega časnika. Vzemimo samo napade na katolištvo. Vzemimo na primer idiotski - Jelinčičev - argument, da nam je krščanstvo tuje, ker je bilo k nam „prineseno“. Kot da k nam ni bilo prineseno prav vse, kar smo in imamo, od pisave, ki je feničanska, do števil, ki so arabske, do tobaka, ki je indijanski, do železnice, ki je avstrijska, do filozofije, ki je nemška, in do računalnika, ki je ameriški.

Hočete reči, da bi bilo treba kulturo v Slovenskem ustvariti na novo?

Ne bom govoril o podkulturnih napadih na Janeza Pavla II. Veliki Poljak je na zahodu vsilil rešpekt tudi ateistični kulturi, medtem ko nekakšna ljubljanska publicistična skuta ostaja neobčutljiva. Tukaj smo v žalostnem provincializmu, iz katerega lahko v kulturi zraste samo provincializem, pa naj bo ta še tako svetovljansko našemljen. Na Slovenskem bo nova veljavna kultura lahko zrasla le iz tistega praihodišča duha, ki so ga Latinci imenovali pietas (Vergil). Se pravi iz čuta biti in smrti, iz sočustvovanja s trpljenjem sveta, iz spoštovanja - če ne sprejetja - krščanstva v njegovi etični in metafizični brezprimernosti. Saj je danes alternativa za Kristusa samo absurd. Zato novo kulturno pomlad pričakujemo predvsem v krščanskem gozdu.

Kakšno je stanje zunaj gozda?

Kar zadeva zunanjo panoramo, je seveda težko gledati reciklažo večrajšnjih režimskih priganjačev, udbovcev in konfidentov. Zame je namreč odločilnejše, kaj je kdo pisal pod diktaturo, kot to, kar piše danes. Karakterji so se tehtali takrat. Sicer pa to spada v poglavje neke druge, širše, družbene reciklaže, ki je značilnost celotnega postkomunizma, vštevši slovenskega. Češko lahko izvezamo.

Za vključevanje slovenske kulture v Evropo politikom ni treba niti s prstom migniti? Jo bodo kulturniki pripeljali vanjo?

Kot zamejek posebno težko gledam na kompleks manjvrednosti, ki v kulturi še kar naprej udarja na dan: od sanj o ameriški slavi do ekshibicij Laibacha na otvoritvi evropskega me-

LETO 1999 — LETO BOGA OČETA

Leto 1999 je v pripravi na veliki jubilej učlovečenja božjega Sina posvečeno Bogu Očetu, kot sta bili prejšnji dve leti posvečeni drugi in tretji božji osebi, Jezusu Kristusu in Svetemu Duhu.

Bog je najglobljo skrivnost svojega notranjega življenja, skrivnost svete Trojice, razodel šele v Novi zavezi, resnico namreč, da biva en sam Bog, kakor to izpovedujemo s prvimi besedami apostolske vere z besedami „Verujem v enega Boga“, da pa so v tem Bogu tri osebe, Oče, Sin in Sveti Duh. Šele Jezus Kristus, učlovečena druga božja oseba, je človeštvu odkril skrivnost božjega življenja, ko nam je povedal, da Bog ni neki večni, v neskončni oddaljenosti od vsega živeči samotar, temveč da je skupnost treh oseb v eni sami božji naravi. Jezus je o sebi razodel, da je edinorojeni Sin Očetov, ki mu je vse skupno z njim in da iz Očeta in njega samega izhaja Sveti Duh, tretja božja oseba. Kot troédina ljubezenka skupnost je za nas ljudi tudi najvišji in nedosegljivi vzor vsake človeške skupnosti, začeniši z družinsko do vsesplošne človeške, katere naj bi povezovala ljubezen, kot povezuje Očeta in Sina v božanstvu poosebljena ljubezen, Sveti Duh.

Jezus v evangeliju pogosto govori o svojem Očetu. Samo v govoru na gori ga omenja šestnajskrat. Pa tudi sicer je ves evangelij prepleten z mesti, kjer Jezus govori o svojem Očetu ali pa s svojim Očetom. Tako pravi npr.

seca kulture v Ljubljani. Startati na čezoceansko slavo, pri tem, da ti „Prešeren dol visi“, kakšno veličastno komedijsko izhodišče za slovenskega Aristofana! Ko bi ga imeli. Angleški pisatelj James Graham Ballard je rekel te dni v intervjuju za Il Corriere della Sera: „Smo majhna in smešna dežela.“ O svoji Angliji je rekel to! Mi pa se iz Ljubljane gremo neka „prodiranja“. Pri vključevanju v Evropo bi se moral naš narodni manjvrednostni kompleks manjšati, pa se, kot se zdi, večja. Edino prodiranje, ki velja, je prodiranje v lastne globine in višine, pa naj svet ve za to ali ne.

LOJZE KUKOVICA

pri Jn 14,11: „Verujte, da sem jaz v Očetu in Oče v meni.“ Isti evangelist na drugem mestu navaja Jezusove besede: „Tisti dan boste prosili v mojem imenu in ne rečem, da bom jaz prosil za vas. Oče sam vas ima rad, ker imate tudi vi mene radi in verujete, da sem prišel od Boga. Izšel sem od Očeta in prišel na svet, sedaj spet zapuščam svet in grem k Očetu“ (16,26-27). In ko se je po vstajenju prikazal Mariji Magdaleni in mu je ta objela njegove noge, ji je Jezus rekel: „Ne zadržuj me. Nisem še namreč šel k Očetu; stopi pa k mojim bratom in jim povej: 'Grem k svojemu Očetu in k vašemu Očetu, k svojemu Bogu in k vašemu Bogu'“ (20,17).

S temi zadnjimi besedami je Jezus tudi jasno povedal, da je Bog drugače oče njemu kot drugim ljudem. On je „edinorojeni božji Sin, pred vsemi vek rojen od Očeta, Bog od Boga, luč od luči, pravi Bog od pravega Boga, rojen, ne ustvarjen, enega bistva z Očetom“ - kot izpoveduje Cerkev v nicejsko-carigrajski veroizpovedi. Oče pa je Bog v širšem smislu tudi vsem stvarjem, med njimi še posebej ljudem. Ne, ker bi bili ljudje rojeni iz Boga Očeta, kot je bil rojen Jezus Kristus, ampak ker smo vsi ljudje, še več, sploh vse

stvarstvo, od Boga ustvarjeni. V tem smislu je torej Bog Oče vsem stvarjem. Na popolnejši način je Oče človeku, ker je ta po svoji duhovni duši še na poseben način njemu podoben in zato tudi deležen njegove posebne previdnosti. Zaradi svoje popolnejše bogopodobnosti je Bog naredil človeka za središče vsega ostalega vidnega stvarstva. Vse na svetu je zaradi človeka, vse naj njemu služi, on pa naj služi samo Bogu. Še več, Bog je povabil in še vabi vse ljudi, naj postanejo njegovi posinovljenci, naj na skrivnost, a resničen način postanejo deležni božje narave.

To splošno očetovstvo do vsega ustvarjenega je skupno vsem trem osebam, čeprav ga večkrat pridevamo prvi božji osebi, prav Očetu. Kadar se torej ljudje v molitvi ali sicer obračamo na Boga, se redno ne obračamo samo na prvo božjo osebo, ampak na vse tri osebe, na sveto Trojico, na Boga, ki nam v svoji dobroti in ljubezni dovoljuje, da ga imenujemo Oče, ker smo pač njegove stvari. A to božje očetovstvo je bistveno drugačno kot očetovstvo prve božje osebe v sveti Trojici, Očeta, do njegovega edinorojenega Sina Jezusa Kristusa, ki je hkrati s Svetim Duhom eden in isti Bog z Očetom.

Poleg imena Oče uporablja Sveto pismo za prvo božjo osebo še druga imena, med njimi zlasti dve in sicer: Stvarnik in Vsemogočni. Seveda je beseda vsemogočni in stvarnik skupna vsem trem osebam, se pa pripisujeta na poseben način v božji osebi,

Župnik Vinko Kobal je maševal mladini na Naši domačiji

ker je Bog Oče znotraj svete Trojice vir obeh ostalih oseb, medtem ko Oče ne izhaja od nikogar, temveč je sam od sebe.

Toda tudi to, kar nam je Bog razodel o skrivnosti svojega notranjega življenja, je le silno malo v primeri z neskončnim bogastvom njegove božje biti. Tudi po razodetju ostane skrivnost svete Trojice in zato tudi prve njene osebe, Očeta, skrivnost in bo takšna ostala, dokler ne bomo gledali v nebesih Boga iz obličja v obličje. A tudi tedaj se nam ne bo mogla odkriti v vsej svoji polnosti, kajti noben omejen človeški um nikdar ne bo mogel izčrpati neskončnega bogastva njegove biti. Človek more sedaj in bo mogel tudi v večnosti le v molku in začudenju strmeti nad nedoumljivo skrivnostjo božjega očetovstva.

Nekdo je skušal to božjo skrivnost človeku približati s podobo o nekem središčnem soncu v vesolju. Danes vemo ali pa vsaj slutimo, pravi, da se nahaja v globini vsega vidnega stvarstva neko osrednje sonce, okoli katerega se vrti vse vesoljstvo, torej tudi nas sončni sistem. Tega sonca še nismo videli, ker je predalet od nas, a vemo, da je in da drži nekako skupaj vse vesoljstvo z močjo svoje privlačne sile. Podoba tega skrivnostnega sonca se vsiljuje človeku, ko začnemo govoriti o Bogu, o nebeškem Očetu. Ni prišel k nam v vidni obliki, kot je to storil njegov Sin, ko se je oblekel v človeško naravo, pa tudi se ni prikazal v ognjenih jezikih, kot je to storil Sveti Duh na binkoštni dan. Ne, do danes je marveč ostal v skrivnostni skritosti. Toda čaka nas tam v večnosti, kjer se nam bo pokazal takšen, kot je, namreč kot središčno Sonce božanstva in vsega stvarstva.

To Sonce, Oče, je ne samo vir večnega božanstva, temveč tudi vsega življenja in vse ljubezni v nebesih in na svetu, je prvi vir vsega bitja in vse lepote. Od njega so bile ustvarjene vse stvari, ki so le nezatna kapljica neskončnega oceana njegove moči in očetovske ljubezni. Vse se tudi vrača nazaj, v morje njegove ljubezni. In kar druga, od človeka nižja bitja, dosega le na nepopoln način, ker težijo po Bogu, ne da bi ga kdaj v polnosti dosegla, to bo človek, otrok božji, ustvarjen po njegovi podobi in sličnosti, nekega dne dosegel: prodrl bo v skrivnostno kraljestvo svojega Očeta, v katerem bo našel svojo srečo in dokončni počitek. ■

PRAZNIKI

V FEBRUARJU IN MARCU

GOSPODOVO DAROVANJE - SVEČNICA 2. februarja

Ta dan je spomin tistega dne, ko sta Marija in Jožef darovala Jezusa v templju, da bi tako na zunaj sicer izpolnil predpis postave, v resnici pa srečal zastopnike svojega vernega ljudstva. V moči Svetega Duha sta prišla v tempelj starček Simeon in prerokinja Ana; v luči božjega Duha sta spoznala svojega Gospoda in Odrešenika in to tudi drugim veselo oznanila.

Z bogoslužjem tega praznika je povezan blagoslov sveč. Sveča je zaradi svoje zgovorne govorice simbol vstalega Kristusa, ki razsvetljuje življenjsko pot vsem, ki hodijo za njim. Kakor se sveča z oddajanjem svetlobe in toplote použiva, tako naj se tudi življenje porablja v službi človeku in Bogu, da bomo luč sveta in da postanemo vredni luči večne slave.

GOD IN BLAGOSLOV SV. BLAŽA 3. februarja

Sv. Blaž je bil škof v Sebasti v Armeniji (legenda pravi, da je bil na-

jprej zdravnik). Umrl je v 4. stoletju mučeniške smrti.

Zdravje, pravimo, je naše največje bogastvo. To najbolje vedo naši bolniki, pa tudi tisti, ki so že kdaj preboleli kakšno hujšo bolezen. Iz Svetega pisma vemo, da je Jezus bil bolnim še posebej naklonjen in da je rad uslišal njihovo prošnjo za ozdravljenje.

Večkrat prosimo tega ali onega svetnika ali svetnico, naj nam pri Bogu izprosi zdravlje ali pomoč v raznih nesrečah. Tako se tudi zatekamo k sv. Blažu, naj nas reši bolezni v grlu in vsakega drugega zla. Ta navada ima svoj izvor v legendi, ki pripoveduje, da je sveti Blaž blagoslovil mladenci, ki je umiral zaradi bolečin v grlu. Na Blaževo priprošnjo je ta ozdravel.

Ta blagoslov naj nas ne le varuje pred boleznimi in nezgodami, temveč tudi spodbuja, naj lajšamo trpljenje bolnih in trpečih, jim po najboljših močeh nudimo potrebno človeško in zdravniško nego, za neozdravljivo bolne pa prosimo Boga, da bi našli v veri moč za sprejemanje in premaganje bolezni, in za vse tiste, ki skrbijo za bolne, da bi jim služili z ljubeznijo.

Marija daruje Jezusa v templju

Angel Gabrijel oznanja Mariji,
da bo Jezusova mati

PEPELNIC 17. februarja

Danes začenjamo postni čas kot našo pripravo na veliko noč. To je spomin, ki v nas obnavlja milost Gospodovega trpljenja. Je čas pokore, kar pomeni povabilo k spreobrnjenju. To je čas boja proti vsemu hudemu, čas osvobajanja od greha, ki je začetek smrti, da bi se naše življenje „obnavljalo ob podobi vstalega Zveličarja“.

Vzor posta je Jezus Kristus v puščavi, njegova odločna zavrnitev pasti starega skušnjavca, njegova zavestna poslušnost božji besedi. Post nam približa tudi Mojzesa, ki je po štiridesetdnevem postu sprejel deset božjih zapovedi. Nam pa je bil dan evangelij in po njem se spreobračajmo v tem svetem času.

Štiridesetdnevni čas pokore in spreobrnjenje začenjamo z obredom pepelnja. Pepel je znamenje minljivosti, smrti, pa tudi človekove krhkosti, saj se tudi on spremeni v prah in pepel. Vernemu človeku je pepel tudi znamenje pokore in prenovitve. Kakor ogenj nekaj „prenovi“ v pepel, tako naj bi se človek s pokoro prenovil v novega človeka. Božja beseda postnega časa nas vabi na to pot, da bomo po postnem času vredni z očiščenimi srci obhajati velikonočne skrivnosti.

POSTNI ČAS od 17. februarja

Šest postnih tednov nas pripravlja na veliko noč, ki je srce bogoslužnega leta in povzetek odrešenjskih skrivnosti.

Kdor še ni prejel zakramentov uva-
janja (krsta, birme in evharistije), se

nanje skrbno pripravlja v tem času in prejme jih med velikonočno vigilijo. Kdor pa je že potopljen v Kristusovo skrivnost in skrivnost Cerkve, preživlja post tako, da obnavlja dane obljube, in tako, da se odpre milosti preнове.

Štirideset postnih dni nas tudi spominja na štirideset dni, ki jih je prebil Jezus v puščavi v postu in pogovoru z Očetom, ob koncu pa v boju s hudim duhom, ko je skušnjavca tudi premagal. V puščavi se je „hranil“ z božjo besedo. Odločno je vstopil na pot, ki mu jo je pokazal Oče: odrešenje po ponižnosti križa. V tem času tudi mi bolj pozorno in z večjo pripravljenost prisluhnemo božji besedi, da bi iz nje črpali moč za hojo po Kristusovi poti. Najbolj pa nas okrepi obhajilo (evharistija), živi kruh, da ne omagamo na naši poti. Podoba poti nam kliče v spomin potovanje judovskega naroda skozi puščavo po osvoboditvi in izhodu iz egiptovske sužnosti. To je bil čas čudežev za starozavežno božje ljudstvo. Teh čudežev smo v obilnejši meri deležni mi: mana (in še več kot to) je za nas evharistija, živa voda iz skale je dar Svetega Duha, svetloba, ki nas vodi, je Jezus Kristus - Resnica in Luč. Kar so bile za judovsko ljudstvo zapovedi, je za nas evangelij. Skozi štirideset dni podoživljamo te svetopisemske dogodke, ne samo, da bi obujali spomin, ampak predvsem zato, da bi čutili njegovo dopolnitev v Cerkvi, izvoljenem ljudstvu nove zaveze. Ob razodevanju božje dobrote se bo še bolj razgalil naš greh. Bolj kot Jezusovo zvestobo Očetu posnemamo trdosrčnost starozaveznega božjega ljudstva.

Z žalostjo premišljujemo, kako je naše „meso“ slabo, kako smo ranjeni. Toda spoznanje naše grešnosti ne

sme voditi v obup, nasprotno, raste naj naše zaupanje v usmiljeno Ljubezen, ki nas čaka. Postno bogoslužje je ena sama hvalnica božji ljubezni, ki po križanem Gospodu kliče k sebi grešnega človeka. Je čas vrnitve, čas spreobrnjenja.

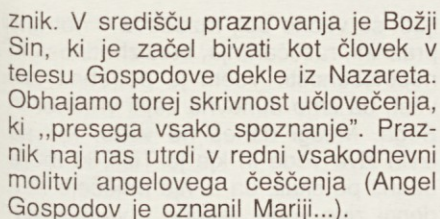
Tako se v nas obnavlja milost krsta. Osebnostno doživljamo pomembna srečanja z Jezusom (npr. s Samarijanko), ki so upodobljena na straneh Janezovega evangelija, in čudeže (ozdravitev sleporojenega in obuditev Lazarja). Te podobe so napovedi našega krsta. Če v nas ne bo resne volje, se bo velika noč sicer bližala v času, toda njene milosti ne bomo dosegli. Kdor je pripravljen preživeti post s Cerkvijo, v visoki šoli njenega bogoslužja, bo začutil, da se v njem dogaja nekaj novega: preoblikujejo se misli, preiščujejo se želje in dejanja postajajo boljša. Ni potrebno, da naredimo kakšne izredne stvari. Dovolj je, da vsak dan svoje večje in tudi manjše križe združimo s Kristusom - od tu pomembnost pobožnosti križevega pota v postu - ker se njegovo vstajenje že začenja potihem kazati v našem življenju.

SV. JOŽEF - mož Device Marije 19. marca

Praznik sv. Jožefa ima globoke svetopisemske korenine. Sveti Jožef je zadnji oče, s katerim je Gospod občeval s pomočjo videnj v snu. Je „pravičen“ mož, ki ga je Bog postavil za oskrbnika svoji hiši. Jožef je ženin Marije in Jezusov krušni oče, ki je vodil sveto Družino in skrbel zanjo. Sveti Jožef je učlovečenega božjega Sina kot svojega varovanca in rejenca ljubil tako rekoč kot svojega sina z globoko in požrtvovalno ljubeznijo. In tudi Jezus ni poleg svoje matere Marije nobenega človeka tako ljubil kot svojega krušnega očeta, varuha in skrbnika. Je zaščitnik družinskih očetov, tistih, ki si s trdim delom služijo svoj kruh, in priprošnjik za srečno zadnjo uro.

GOSPODOVO OZNANJENJE 25. marca

Staro ime za ta praznik je bilo Marijino oznanjenje. Pri tem je bilo v ospredju angelovo oznanjenje Mariji, da bo postala mati božjega Sina. Novo ime za praznik poudarja resnico, da je bil Gospod oznanjen, kakor bo za božič rojen, za svete Tri kralje razglašen, na nedeljo potem pa krščen. Današnji praznik je v bogoslužju Gospodov pra-

28. marca

Na cvetno nedeljo se kristjani spominjamo Kristusovega vhoda v Jeruzalem, kjer naj bi dovršil svojo veliko nočno skrivnost. Verniki se zberejo z zelenjem v rokah na primernem kraju. Duhovnik prebere ali poje evangelij o Jezusovem slovesnem vходу v sveto mesto, blagoslovi zelenje (oljčne veje in butarice), nato pa se razvije procesija, med katero molimo in pojemo na čast Kristusu Odrašeniku, posnemajoč judovske množice, ki so z navdušenjem in vzdiklkanjem spremljale Jezusa iz vasice Betfage v mesto Jeruzalem. Med mašo je branje o Gospodovem trpljenju in smrti.

7. februarja

Prvo berilo (Gal 4,4-7)

Berilo govori o nekaterih zunanjih
 predpisih, ki so se jih držali pravoverni
 Judje. Med njimi je najbolj znan post.
 Za mnoge je post postal gola zunan-
 jost, formalizem. Kakor nam kristjanom
 lahko nekaj takega postane nedeljska
 maša ali pa tudi post. Okostenelost je
 v popolnem nasprotju z duhom staro-
 zavezne postave, kaj šele evangelija.
 Najprej se je treba sprebreniti, ukloniti
 svojo voljo pred Bogom in se razdajati
 za potrebe bližnjega. Iz tega bo Bog
 prepoznal, da smo se odločili za pravi
 odnos do njega.

Vera iz božje moći
Drugo berilo (1 Kor 2,1-5)

Pavel želi tu povedati, da je vsebi-
na njegovega oznanjevanja Jezus Kris-
tus, in to križani. Ne zanaša se na
svojo zgovornost in prepričljivost, želi
samo povedati, kaj Jezus Kristus nje-
mu pomeni. Iz tega pa izvira vsa res-
nična moč, ki vsakega prepriča: to je
moč božjega Duha. Če bo dosegel
kakšen uspeh, ga ne bo mogel pripisati
svoji šibkosti in preplašenosti, ampak
božjemu Duhu.

Maksim Gaspari: CVETNA NEDELJA

MISLI k mašnim berilom

na nedelje v februarju in marcu

VINKO KOBAL IN JOŽKO BENEDETIČ

Kristjani so sol in luč sveta

Evangelij (Mt 5,13-16)

Jezusovi učenci so ljudje kot vsi drugi; živijo in delujejo sredi sveta. Nekaj jih pa vendarle loči od vseh drugih: zaradi osebne vere v Kristusa so podobni soli, ki jo rabijo ljudje, da njihova jed dobi boljši okus, in luči, s katero si svetijo v temi. To velja tudi za vse, ki so sprejeli Kristusov nauk kot vodilo skozi življenje. Dobro vedo, da smejo o sebi tako visoko misliti samo zato, ker priznavajo Kristusa, ki je luč sveta; on namreč razodeva svetu slavo in moč Boga. Nismo sol zato, ker smo tako pametni, ampak le toliko, kolikor smo se približali Kristusu.

14. februarja

Bog daje svobodo, da delamo dobro

Prvo berilo (Sir 15,15-20)

Človek ni podoben živali, oropan svobode in ujet v lastne nagone. Bog ga je obdaroval s sposobnostjo izbiranja in odgovornosti za svoja dejanja. Pred seboj ima dve poti: da izbira do-

bro ali slabo, da se odloča za življenje ali za smrt. Ljudje s površno vero pogosto zvalijo na Boga odgovornost za človeške napačne korake in grehe. V tem berilu je pa poudarek na odgovornosti človeka, ki zlorablja božji dar svobode.

**Bog je pred veki določil modrost
za naše poveljanje**
Drugo berilo (1 Kor 2,6-10)

Pavel Korinčanom dopoveduje, da jih ni želel prepričati s človeškimi dokazi, da bi njihova vera ne slonela na njih, ampak na božji modrosti: Božja modrost je zavita v skrivnost. Ljudje, ki si na tem svetu prisvajajo oblast, so Gospoda veličastva križali, in s tem pokazali nepomirljivo nasprotje med Bogom in svetom. Boj med človeško in božjo modrostjo je bil v bistvu končan, ko je Bog izpeljal svoj odrešilni načrt.

Jezus daje novo postavo *Evangelij (Mt 5,17-37)*

V prvih krščanskih skupnostih je bilo še precej Judov, ki so nadvse cenili starozavezno postavo in njene predpise. Zato je bilo treba razčistiti

**Kristus je luč v življenje
Drugo berilo (Ef 5,8-14)**

Apostol nas spodbuja, naj živimo kakor otroci luči, kot taki, ki jih je Kristus razsvetlil. V postnem času z vsakdanjim spreobračanjem zapuščamo temo, mrak in slepoto slabih del. Tako postajamo rodovitni za sadove luči: dobroto, pravico in resnico. Te luči potrebuje današnja družba - naj pride vanjo po nas.

**Jezus odpre oči sleporojenemu
Evangelij (Jn 9,1-41)**

Evangelij poroča, kako je Jezus odprl oči sleporojenemu. Še nikoli ni bilo med ljudmi toliko teme in zaslepljenosti, kot je je danes, zato tudi nikoli toliko potrebe in tudi (čeprav nezavednega) hrepenenja po luči. Zaslepljenost pogublja mnoge ljudi, ki imajo rajši temo kakor luč. Krščanstvo je luč. Sleporojeni je bil obdarovan z lučjo - in za njim nešteti spreobrnjenci v zgodovini Cerkve. Jezus tudi današnjemu svetu ponuja luč.

**5. POSTNA NEDELJA
21. marca**

**Božji duh nam daje življenje
Prvo berilo (Ezk 37,12-14)**

Prispodoba mrtvaških kosti, ki jih je božji Duh oživil, govori o vsemogočnosti Boga. Izraelsko ljudstvo je bilo vojaško poraženo, tempelj je bil porušen in Jeruzalem opustošen. Velika večina prebivalcev je bila v izgnanstvu. Nikjer nobene rešitve. Toda Bog zaveže poseže s svojim stvariteljskim Duhom in svojemu ljudstvu vrne življenje in mu odpre bodočnost. Današnji ljudje živijo v senci smrti. Vedno bolj prevladuje kultura smrti. Življenje mnogih je postalo le še bivanje za smrt. Svet potrebuje mogočnega posega Duha, ki naj med nami budi novo civilizacijo življenja in ljubezni.

**V nas je božji duh, ki obuja v življenje
Drugo berilo (Rim 8,8-11)**

Obljuba, ki jo daje prerok Ezekijel, se uresničuje s prihodom Svetega Duha v naša srca. Sveti Pavel v berilu štirikrat ponavlja eno najbolj življenjskih resnic krščanstva: Sveti Duh prebiva v nas. On je Duh, ki oživlja, ustvarja in preustvarja naše življenje. On bo naša telesa obudil za večno življenje. Vsak

dan v sebi obnovimo vero: „Verujem v Svetega Duha, Gospoda, ki oživlja.“

**Jezus je vstajenje in življenje
Evangelij (Jn 11,1-45)**

„Tvoj brat bo vstal.“ To veselo oznanilo lahko uresniči samo On, ki je za nas umrl in vstal. Sleherni človek vseh časov in krajev nosi v sebi neugasljivo hrepenenje po življenju, ki se nikoli ne konča. Današnje Jezusove besede presegajo vsa naša pričakovanja in prinašajo odgovor, ki si ga želimo: „Jaz sem vstajenje in življenje.“ Zaradi tega oznanila je krščanstvo vera trdnega upanja, ker daje odgovor na človekova najgloblja življenjska vprašanja in teženja.

**CVETNA NEDELJA
28. marca**

**Svojega obraza nisem skrival pred tistimi, ki so me sramotili
Prvo berilo (Iz 50,4-7)**

Danes gremo s Kristusom v veliko-nočno skrivnost trpljenja, smrti in vstajenja. Tretji spev Gospodovega služabnika, presenetljivo jasno videnje preroka Izaija, napoveduje Kristusa, ki bo nase sprejel križ, trpljenje in smrt. To je tudi pot tistega, ki hodi za Kristusom in hoče biti njegov učenec. Naše življenje postane bogato in rodovito, če bomo znali sprejeti in vzljubiti križ, daritev in žrtev.

**Ponižal se je, zato ga je Bog povišal
Drugo berilo (Flp 2,6-11)**

To berilo nam presenetljivo pove, kako daleč gre ljubezen. Jezus se je iz ljubezni do človeka izničil do smrti na križu, Bog pa ga je povišal. Tudi naša kolena in naša srca naj se danes pripognejo pred Njim, našim Kraljem in Odrašenikom, ki je šel v smrt za nas. Toliko časa je bil med nami zanikan in zamolčan, danes ga s ponosom priznavamo in sprejemamo. S simbolno oljčno vejico naj gresta z nami v naše domove njegov mir in sprava, sadova njegove ljubezni do konca.

**Trpljenje Našega Gospoda Jezusa Kristusa
Evangelij (Mt 26,14-75; 27,1-66)**

Poročilo o trpljenju in smrti Jezusa Kristusa ni neka zgodba iz preteklosti, ampak je tudi danes aktualno dogajanje. Ljudje tudi danes zavzemajo do

Iz pisma misijonarja PEDRA OPEKA

Z božičnimi in novoletnimi voščili je poslal misijonar Pedro Opeka tudi poročilo o delu in stanju njegovega misijona za leto 1998.

...Letni dohodek na prebivalca na Madagaskarju je sedaj nižji kot je bil leta 1970. Od 450 dolarjev je padel na 220 dolarjev. ...Če hočejo starši kupiti najnujnejše šolske potrebščine samo za enega otroka, je potrebna za to vsaj ena mesečna plača. Kako naj rešijo problem tam, kjer je v družini več šoloobveznih otrok in nihče v službi? ...Sedaj 50% otrok ne hodi v šolo; na podeželju je ta procent še višji. Naše združenje Akamasoa skuša omogočiti osnovnošolsko izobrazbo vsaj 7000 otrokom, ki živijo pod njenim okriljem.

Zakaj je takšna revščina na Madagaskarju, kljub temu da ima dovolj naravnega bogastva, iz katerega bi lahko živelo vseh 14 milijonov prebivalcev? Najprej nosijo krivdo državni funkcionarji, ki skrbijo predvsem zase,

Kristusa različna stališča. V tem pasijonu nastopamo tudi mi. Pozorno prisluhnimo. Pred nami se bodo vrstili prizori, v katere smo vključeni tudi mi. Skušajmo odbrati in priznati, s katero od nastopajočih oseb se lahko izenačimo.

potem pa tudi mentaliteta samih ljudi. Razni tabuji in klanski običaji jih ovirajo, da niso bolj ustvarjalni. So pa vzroki za takšno stanje tudi druge. Saj je tudi na „bogatem“ severu veliko revščine, kako je ne bi bilo v tretjem svetu! Te dežele so ekonomsko popolnoma odvisne od bogatih držav, kate-re določajo cene osnovnim pridelkom na svetovnih trgih. Tako vse gospodar-ske premike in probleme najbolj občutijo nerazvite dežele.

V teh razmerah skušamo stati lju-dem ob strani. Letos se je število ljudi v Akamasoi povečalo za 39 družin, vsega skupaj za 130 oseb. Skozi naš sprejemni center pa je šlo 2850 družin (3318 odraslih in 7191 otrok, skupaj 10509 oseb). Ti reveži so se zadržali pri nas nekaj dni, potem smo jim pa omogočili vrnitev v domači kraj, kjer so s skromnimi sredstvi začeli borbo na novo. Stiske pa niso samo tu v glavnem mestu. Zato smo šli letos (1998) na 400 km oddaljeno podeželje Fianarantsoe, kjer smo v sodelovanju z vaščani zgradili 3 šole in en dispan-zer. Na jugovzhodu otoka (v okolici Vangaindrana) pa nadaljujemo s po-dporo krajem, ki jih je prizadel ciklon Gretelle. Do sedaj je bilo tam obnovljenih ali povsem na novo zgrajenih 15 šol (letos 5). Trenutno pa sodelavci Akamasoe skrbijo za podhranjene otroke v treh centrih. Popravili smo tudi cesto v kraj Bevata, ki je bil do nedavnega popolnoma odtrgan od sve-ta. 162 družin se je preselilo v nove hiše. Zgradili smo 6 novih razredov in sprejeli 23 novih učiteljev. Vasi Mahat-sara in Antolojanahary sta dobili novi jedilnici. V Mahatazana imajo otroci nov otroški vrtec.

Otroci so naša prva skrb. Kje najti za mladino nove vire dohodkov, nova delovna mesta? Na vse načine jih iščemo in jih tudi sami ustvarjamo. Tako smo povečali oddele za mizarstvo v Mahatazana in odprli nove prostore, kjer žene in dekleta pletejo, šiva-jo in izdelujejo zanimive stvari za na trg. Letos (1998) so šolarji in vašeke skupnosti posadile nad 10 tisoč novih dreves evkaliptusa in borovcev.

Poleg tega ne smemo pozabiti na duhovne vrednote, ki jih ljudje prav tako potrebujejo. Vasi Manantenaso in Mahatsara sta dobili novi kapeli, kjer se bodo vaščani zbirali k molitvi in poglobljali svojo vero.

In načrti za leto 1999?

Vsaj stotim družinam želimo poma-gati, da uresničijo svoj življenjski sen in si zgradijo svoj dom.

V vasi Mahatsara želimo zgraditi

KLIC MARIJE iz Fatime

ANTON NADRAH

Stališče Cerkve do fatimskih dogodkov

V začetku je duhovščina na fatims-ke dogodke gledala z nezaupanjem, ki se je začelo počasi spreminjati, ko je avgusta 1920 prišel novi škof José (Jo-žef) Correia da Silva. Za 13. oktober 1921 je dovolil v Fatimi prvo mašo na prostem. Ko so nasprotniki v noči od 5. in 6. marec 1922 razstrelili kapelico, ki so jo verniki leta 1919 sami postavi-li, so se verniki za Fatimo še bolj zav-zeli. Škof je kupil zemljišče, na kate-rem so 13. maja 1928 začeli graditi 82 metrov dolgo cerkev rožnovenske Ma-tere Božje, ki je pozneje postala bazi-lika. Petnajst oltarjev predstavlja pet-najst skrivnosti rožnega venca. Dela so končali leta 1951 z izgradnjo velikih stebrišč.

Kmalu so se v Fatimi začela velika romanja, številna spreobrnjenja in ču-dežna ozdravljenja. Zdravniški urad, ki je bil v Fatimi ustanovljen leta 1926, je zabeležil nad tisoč primerov naravno nerazložljivih ozdravljenj.

Škof Jožef Correia je leta 1922 ime-noval preiskovalno komisijo, ki je končala svoje delo aprila 1930. Komi-sija je Luciji med uradnim zaslišanjem 8. julija 1924 zastavila tudi vprašanje: „Si prepričana, da si vrh hrastiča res videla Gospo in da se nisi varala?“ Lucija je odgovorila: „Prepričana sem, da sem jo videla in da se ne motim. Tudi če bi me ubili, ne boste dosegli, da bi rekla nasprotno.“

Škof Jožef je 13. oktobra 1930 pred

nov dispanzer.

V vaseh, kjer še nimajo pitne vode, želimo napeljati vodovod ali zgraditi velike cisterne za vodo.

Vas Andralanitra potrebuje nov otroški vrtec.

V Mahatazana želimo povečati ka-mnolom, da zaposlimo nove ljudi.

Želimo urediti ceste, ki vodijo v vasi Bemasoandro, Mahatazana in An-dralanitra.

Imamo namen zgraditi 4 delavnice, kjer se bodo mladi lahko izučili za mizarje, varilce, vodne inštalaterje in

stotisočglavo množico objavil, da so prikazovanja trem pastirčkom vero-dostojna, in je dovolil javno čiščenje fatimske Gospe. Poslej so vsi portugal-ski škofje zagovarjali nadnaravnost fa-timskih dogodkov. Dne 31. oktobra 1931 so, zbrani v Fatimi, posvetili Por-tugalsko Marijinemu brezmadežnemu Srcu.

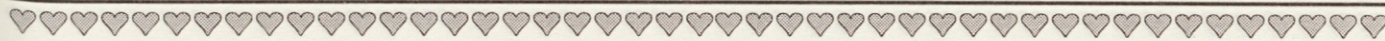
Tudi Rim je na različne načine po-dpiral Fatimo: z odpustki, s potrditvijo različnih ustanov, z odobritvijo poseb-nega mašnega obrazca za Fatimo. Pa-pež Pij XII. je bil Fatimi tako naklon-jen, da ga nekateri imenujejo „papež Fatime“. Dne 8. decembra 1942 je Ma-rijinemu brezmadežnemu Srcu službe-no in slovesno posvetil Cerkev in ves svet. Leta 1944 je za 22. avgusta uvedel praznik Marijinega brezmadežnega Sr-ca, ki je po liturgični reformi leta 1970

podobno.

V našem glavnem centru Andrala-nitra pa načrtujemo novo gimnazijo, kjer bodo mladi lahko dokončali sre-dnjo šolo.

Ko Vam govorim o vsem tem, dragi prijatelji in dobrotniki, se Vam želim iz srca zahvaliti za vse, kar ste do sedaj pomagali. Potrebno pa bo še veliko truda in vztrajnega dela, zato Vas va-bim, da ostanete z nami tudi v priho-dnje. S skupnimi močmi bomo lažje uspeli.

Pedro Opeka

postal neobvezni god. Praznuje se v soboto po prazniku Srca Jezusovega. V zbirki Marijinih maš je tudi maša v čast Marijinemu brezmadežnemu Srcu.

Dne 13. maja 1946 je papeški legat okronal milostni kip fatimske Matere Božje. Papež Pavel VI. je leta 1964, ob sklepu 3. zasedanja 2. vatikanskega koncila, obnovil posvetitev Cerkve in sveta Marijinemu brezmadežnemu Srcu in poslal fatimskemu svetišču zlato rožo. Dne 13. maja 1967, za petdesetletnico prikazovanj, je Fatimo tudi obiskal. V Fatimi je bil 13. maja 1982 tudi papež Janez Pavel II., da se zahvali Mariji, da je po atentatu na trgu Svetega Petra, 13. maja 1981, ostal živ. Opravil je posvetitev Marijinemu brezmadežnemu Srcu. Obisk obeh papežev v Fatimi in srečanje z vidkinjo Lucijo je svojevrstna potrditev fatimskih dogodkov najvišje stopnje.

Na poti v srednjo Ameriko je papež Janez Pavel II. 2. marca 1983 na lizbonskem letališču dejal: „Želim obnoviti svoj klic, naj svet posluša sporočilo, ki nam prihaja iz Fatime.“

Nekatere škofije in redovi obhajajo 13. maja ali 13. oktobra praznik fatimske Matere Božje.

Lucijino življenje po prikazovanjih leta 1917

Da bi bila Lucija rešena radovednih obiskovalcev, jo je mati po škofovem nasvetu 17. julija 1921, ko je bila stara dobrih 14 let, poslala v oddaljeni dekliški zavod redovnih sester dorotejk v kraju Vilar, ki je danes del mesta Porto na severu Portugalske. Tu je bila deležna temeljite moralne in verske vzgoje. V Portu je dokončala tri razrede ljudske šole ter se naučila kuhinja in šivanja.

Lucija je že pred prihodom v zavod dorotejk razmišljala o redovniškem poklicu. V zavodu se je najprej zanimala za karmeličanke, a zgled vzgojiteljic in hvaležnost sta vplivala, da se je končno odločila za vstop k dorotejkam. Te so jo poslale v svojo novicijsko hišo v špansko mesto Tuy, blizu portugalske meje. Tja je prišla 24. oktobra 1925. Naslednjega dne je odšla v drugo redovno hišo v bližnjem mestu Pontevedra, prav tako v Španiji, kjer je bila do julija 1926 v postulatu, ki je čas priprave na noviciat. Od 20. julija 1926 dalje je bila v hiši noviciata v mestu Tuy, kjer je 2. oktobra 1926 dobila redovno obleko in začela noviciat. Po dveh letih noviciata je 3. oktobra 1928 naredila začasne, 3. oktobra

1934 pa večne zaobljube.

Maja 1946 se je vrnila iz Španije v domovino v samostan dorotejk Vilar. Obiskala je Fatimo in pokazala kraje prikazovanja angela in Marije. Dne 25. marca 1948 je s papeževim dovoljenjem prestopila v strožji red bosonogih karmeličank v mestu Coimbra, kjer je 31. maja 1949 napravila večne zaobljube. Tu v molitvi in pokori živi še danes. Njeno redovno ime je sestra Marijinega brezmadežnega Srca. Leta 1954 je v pismu duhovnemu voditelju patru Gonsalvesu zaupala:

„Ko sem prejela milost, da sem vstopila v Karmel, in so me peljali v celico, sem ob vhodu za nekaj trenutkov uprla oči v velik križ brez Božje podobe. Križ mi je razprostiral svoje roke v objem. Častita mati prednica me je vprašala: 'Ali veste, zakaj je ta križ tu brez podobe?' Ne da bi mi dala čas za odgovor, je dodala: 'Da se boste na njem križali.'“

Kakšen lep ideal je biti križana s Kristusom! Naj me On napoji z nes-pametjo križa! V tem je skrivnost moje sreče - nič drugega hoteti ne želeli, kot ljubiti in trpeti iz ljubezni.“

Za petdesetletnico prikazovanj, 13. maja 1967, je bila sestra Lucija ponovno v Fatimi, kjer je govorila s papežem Pavlom VI. V Fatimi je bila tudi leta 1982 in se je pogovarjala s papežem Janezom Pavlom II.

Po Marijinem naročilu je Lucijino življenjsko poslanstvo širjenje pobožnosti do Marijinega brezmadežnega Srca.

Marijina sporočila sestri Luciji po letu 1917

V zavodu sester dorotejk Vilar pri mestu Porto na severu Portugalske se je Luciji šest let po fatimskih prikazovanjih, **26. avgusta 1923**, prikazala Marija. Rekla ji je, da bo njena prava nebeška Mati, ker je zapustila zemeljsko mater. Priporočala ji je molitev in žrtve za grešnike, ki se jih veliko pogubi, ker se nihče ne žrtvuje in ne moli zanje.

Ko je bila Lucija v Španiji v mestu Pontevedra pri dorotejkah v postulatu, se ji je ponoči **10. decembra 1925** v njeni mali sobi prikazala Marija z Detetom, ji pokazala svoje s trnjem obdano Srce in ji dala naročilo glede širjenja pobožnosti prvih sobot:

„Glej, moja hči, moje srce, obdano s trni, ki jih nehvaležni ljudje stalno zabadajo vanj s svojimi kletvami in nehvaležnostjo. Vsaj

Iz pisma Janeza Markeša o maši za Mijo Markež na Jesenicah, 26.12.98

Pravkar sem prišel z Jesenic, od svečane maše v spomin tete Mije. Rečem ti, da še ne polnim, da bi bila jeseniška cerkev tako prevzeta in prelita s sentimenti, obiska je bilo več kot dovolj, lahko bi rekel, da je cerkev redkokdaj tako polna. Pevci, iz družine Debevec, so naredili vzdušje, kot ga jeseniška cerkev še ni videla, vsaj kar jaz pomnim, ne. Tudi moj oče je delil isto mnenje. Že v začetku maše je župnik Milčinič povedal, da gre za zahvalo Mijinih učencev, med nastopajočimi so bili tudi trije Argentinci, ki so peli slovenske pesmi. Po maši, ki so jo odpeli, so se šli pokazat pred avditorij, nakar je Luka še enkrat eksplicitno povedal, da naj to razumejo kakor zahvalo gospodični Miji, ki se je vse življenje razdajala in ki je v marsičem zaslužna, da oni lahko pojejo slovenske pesmi.

ti me skušaj tolažiti in v mojem imenu oznanjaj obljubo: vsem, ki bodo na prve sobote petih zaporednih mesecev opravili sveto spoved, prejeli sveto obhajilo, molili en del rožnega venca ter ostali v moji družbi četrte ure v premišljevanju skrivnosti rožnega venca z namenom, da bi mi zadoščevali, bom pomagala ob smrtni uri z milostmi, ki so potrebne za zveličanje.“

Škof škofije Leiria je 1939 prikazanje potrdil kot verodostojno. Soba je bila spremenjena v kapelo.

Dne 13. junija 1929 je imela Lucija v mestu Tuy ponovno videnje. Najprej se ji je v vsem sijaju prikazala Sveta Trojica. Marijino sporočilo, ki je sledilo, pa se glasi: „*Nastopil je trenutek, ko Bog prosi, naj sveti oče skupaj z vsemi škofi izvrši posvetitev Rusije mojemu brezmadežnemu Srcu, in Bog obljublja, da jo bo s tem rešil. Toliko je duš, ki jih Božja pravičnost obsoja zaradi grehov, storjenih zoper mene. Prihajam, da izprosim pokoro. Žrtvuj se po tem namenu in moli (...). Niso me hoteli poslušati (...). To bodo storili, a bo pozno. Rusija bo po svetu raztrosila svoje zmote in povzročila vojne in preganjanja Cerkve; sveti oče bo moral veliko trpeti.“*

V NAZARETU

SELMA LAGERLÖF

Ko je bil Jezus šele pet let star, je nekoč sedel na pragu delavnice svojega očeta in delal iz gline kukavice. Žgnetel jih je iz kepe prožne gline, ki jo je dobil od lončarja nasproti. - Tako srečen je bil kakor še nikoli. Saj so mu pravili otroci tistega mesta, da je lončar zelo neprijazen mož. Da se ne da preprositi niti s prosečimi pogledi niti s sladkimi besedami. In nikoli se ga ni upal prositi. Komaj je vedel, kako se je zgodilo! Le na stopnišču je stal in hrepeneče zrl soseda, kako je delal oblike. Pa je že prišel iz delavnice in mu je podaril toliko gline, da bi mogel napraviti iz nje velik vrč za vino.

Na stopnicah sosednje hiše je sedel Judež. Grd je bil in je imel rdeče lase. Po obrazu je imel modre lise. Njegova obleka je bila vsa raztrgana. Vedno se je pretepal in premetaval z dečki na cesti. Zdaj je bil miren. Nikogar ni jezil, ni se pretepal z nikomer in se je kakor Jezus igral s kepo gline.

Seveda si gline ni mogel preskrbeti sam. Pred lončarja si je komaj upal, ker se je ta pritoževal, da Judež luča kamenje na njegove krhke izdelke. Lončar bi ga bil pač zapodil in pretepel s palico. A Jezus je delil svojo zalogo z Judežem.

Otroka sta postavila izgotovljene lončene kukavice v krogu okrog sebe. Te kukavice so bile pač take, kakršne so bile vedno lončene kukavice: namesto nog so imele veliko okroglo kepo, da so stale na njej; imele so kratke repe, nič vratu, in komaj so se poznale perutnice.

A takoj je bilo mogoče spoznati razliko v izdelkih obeh tovarišev.

Judeževi ptiči so stali tako postrani, da so se prevračali. In če je še tako vneto gnetel po njih s svojimi majhnimi, trdimi prsti, ni mogel napraviti ljubkih in lepo oblikovanih telesc. Včasih je skrivaj pogledal k Jezusu, da bi videl, kako je mogoče, da so ptiči tako enakomerni in gladki, kakršno je hrastovo listje v gozdovih gore Tabor.

Čim več ptičev je napravil Jezus, tem srečnejši je bil. Eden se mu je zdel lepši od drugega in na vse je zrl poln ponosa in ljubezni. To bi bili njegovi tovariši pri igranju, njegovi bratci, spali bi v njegovi posteljici, mu delali družino, mu peli pesmi, kadar ne bi bilo matere doma.

Še nikoli ni bil tako bogat. Nikdar več ne bo osamljen, nikdar več zapuščen.

Mimo je prišel visokorasel nosač

vode. Ves je bil sklonjen pod težkim mehom za vodo. Takoj za njim je prišel prodajalec zelenjave, ki je zibaje se sedel na hrbtu svojega osla sredi med velikimi, praznimi košarami. Nosač je položil roko na Jezusovo svetlo kodrasto glavico in ga vprašal, kako je z njegovimi ptiči. Jezus pa mu je pravil, da imajo imena in znajo peti. Da so vsi ti mali ptički prileteli k njemu iz tujih dežel in da mu pripovedujejo marsikaj, kar vedo le oni in on. In Jezus je tako pripovedoval, da sta ga precej časa poslušala nosač in prodajalec in se nista prav nič spomnila svojih opravkov.

A ko sta hotela iti dalje, je pokazal Jezus na Judeža: „Poglejta, kako lepe ptičke dela Judež!”

Tedaj je prodajalec zelenjave dobrohotno pridržal osla in vprašal Judeža, ali imajo tudi njegovi ptiči imena in ali znajo peti.

A Judež ni znal ničesar povedati. Trdovratno je molčal in ni pogledal od svojega dela. Prodajalec je srdito pohodil enega izmed Judeževih ptičev in pojezdil dalje.

Tako je prešlo popoldne. Sonce se je globoko nagnilo. Njegov žarek je prodiral skozi nizka mestna vrata, ki so bila na koncu ulice in jih je krasil rimski orel.

Ta sončni žarek, ki je prihajal z zahajajočim dnevom, je bil popolnoma rožnat. In ko je drhtel po ozki ulici, je

pobarval vse na svoji poti, kakor bi bil pomešan s krvjo. Pobarval je lončarjev vrč in tudi stružnico, ki je škripala pod tesarjevo žogo, in belo tenčico, ki je obrobjala Marijin obraz.

A najlepše se je svetlikal sončni žarek na majhnih lužah, ki so se nabrale med velikimi neenakimi kamnitimi ploščami cestnega tlaka. In prav nenadoma je iztegnil Jezus ročico v bližnjo lužo.

Pravkar se je spomnil, da bi poslikal svoje sive ptičke z lesketajočim žarkom, ki je tako lepo pobarval vodo, hišne zidove in vse drugo naokrog. Tedaj se je hotel sončni žarek pozabavati s tem, da se je pustil zajemati kakor barva iz slikarskega lončka. In ko je Jezus z njim poslikal male glinaste ptičke, je mirno obležal na njih in jih od glave do nog pokrnil z bleskom, ki je bil podoben svetlikanju demanta.

Judež je zdaj pa zdaj pogledal Jezusa, ali bo napravil več in lepe ptičke od njegovih. Radostno je vzkliknil, ko je zapazil, da barva Jezus svoje glinaste kukavice s sončnim žarkom, ki ga je zajemal iz luže.

In tudi Judež je pomočil svojo majhno roko v bleščečo se lužo in hotel zajeti žarek sonca.

A ta se Judežu ni dal prijeti. Izmuznil se je iz njegovih prstkov. In čeprav je Judež še tako naglo pregibal roke, da bi ga prijel, mu je sončni žarek ušel. In svojim ubogim ptičkom ni mogel dati niti pičice barve.

„Čakaj, Judež!” je vzkliknil Jezus. „Bom jaz prišel in ti poslikal ptičke.”

„Ne,” je dejal Judež, „ne boš se jih dotaknil. Dosti dobri so, kakršni pač so.”

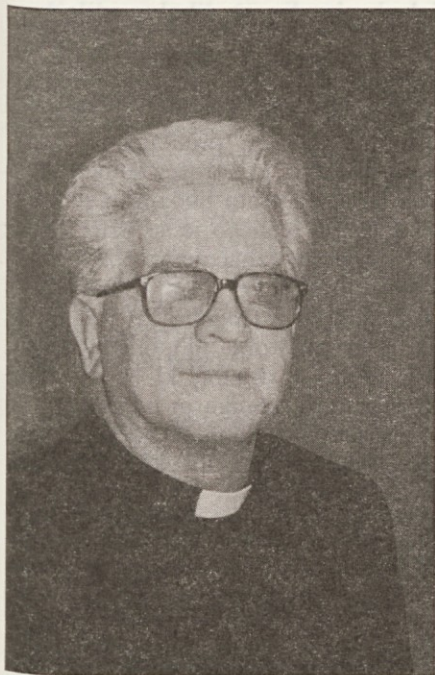
Vstal je, namršil obrvi in se ugriznil v ustnice. Potem je položil široko nogo na ptičke in jih pomečkal drugega za drugim, da je nastala iz njih majhna, ploščata glinasta kepa.

Ko so bili uničeni vsi njegovi ptički, je stopil k Jezusu. Ta pa je božal svoje ptičke, ki so se bleščali kakor dragi kamni.

Judež jih je nekaj časa molče opazoval, potem je dvignil nogo in enega pohodil.

Ko je potegnil nogo nazaj in se je bil mali ptiček spremenil v sivo glino, se je čutil tako olajšanega, da se je pričel smejeti in je dvignil nogo, da bi pohodil še enega.

„Judež!” je vzkliknil Jezus, „kaj de-

VINKO KOBAL

o duhovnem gibanju POT

Pogovarjal se je Jože Šberbec

den za moše (34 udeležencev), v soboto in nedeljo, 22. in 23. novembra, je vodil v Slovenski hiši duhovno obnovo za žene in moše (112 žena in 54 mož), v soboto, 28. novembra, v Slomškovem domu duhovno srečanje mlajših zakonskih parov (23) in v nedeljo na Naši domačiji celodnevno srečanje z mladino (83 deklet in fantov); ob obisku Bariloč je imel en večer tudi srečanje s tamkajšnjimi rojaki; bil je tudi na srečanju z dušnimi pastirji in slovenskimi duhovniki iz Velikega Buenos Airesa, poleg tega je obiskal tudi vrsto družin ter kulturnih in javnih delavcev. Vedno in z vsemi je znal vzpostaviti sproščen stik in pogovor.

Rojen je bil leta 1928 v Vrhpolju pri Vipavi v kmečki družini, študiral v malem semenišču v Gorici (1940-1947), na ljubljansko Teološko fakulteto se je vpisal 1947 in jo končal 1951. Leta 1947 je bil med fakultetnim študijem 9 mesecev v zaporu in na prisilnem delu. Za duhovnika je bil posvečen 29. junija 1951. Novo mašo pa je daroval šele 11. novembra istega leta, ker je bil od dneva posvečenja do 5. novembra 4 mesece in pol v stro-

gem preiskovalnem zaporu. Takoj po novi maši je postal župnijski upravitelj v Ročinju ob Soči. Tam je ostal do leta 1969. Tedaj je prevzel župnije Deskle-Anhovo in Plave do leta 1983, ko je bil premeščen za mladinskega duhovnika v Novo Gorico. Dve leti kasneje je postal župnik v Godoviču. Vsa duhovniška leta je veliko deloval med mladino in vzgojil vrsto katoliških dijakov in izobražencev.

Pred odhodom sem mu zastavil nekaj vprašanj za bralce naše revije, na katera je rad odgovoril.

Kako si prišel do duhovniškega poklica?

Biti duhovnik v letih rdečega režima ni bilo lahko. Tudi pot do duhovništva je bila trnjeva. 1947 sem se vrnil iz Stare Gorice in se vpisal v Ljubljani na Teološko fakulteto. V tretjem letniku sem bil prvič zaprt 9 mesecev in bil poslan na prisilno delo, drugič pa takoj po posvečenju za 4 mesece in pol. Tako da je bilo treba domačim dvakrat pripravljati novo mašo. V zadnjem zaporu sem bil ves čas sam v celici in tedaj sem se naučil še bolj moliti. Ti zapori so imeli namen prestrašiti še druge fante, ki bi nameravali iti v bogoslovje.

Kako si doživljal šikaniranja?

Jaz sam sem pa to doživljal kot utrjevanje poklica in poglobljanje osebnih vere. Tako Bog gradi kristjano osebo. Nobena druga šola bi me tako zelo ne utrdila v poklicu in v želji, da bi še drugim oznanjal to, kar mi je v življenju dajalo trdnost in zanesljivost.

Kako je prišlo do duhovnega gibanja Pot? Kdaj si začel?

Ko sem začel v prvi župniji, na katero sem bil poslan, učiti verouk, sem leto za letom te otroke in kasneje deklice in fante povezal med seboj, da so me po končanem 8. razredu vprašali: „Ali se zdaj ne bomo več srečevali?“ Res ni bilo mogoče več

Na povabilo Slovenskega dušnega pastirstva je Vinko Kobal, župnik v Godoviču v koprski škofiji, znan po svojem pastoralnem delu med mladimi, prišel v Argentino in bil med nami od 6. do 30. novembra. Njegovo bivanje med nami ni bilo le prijateljski obisk, ampak zelo intenzivno delo: od petka, 6. novembra, zvečer do nedelje popoldne je vodil v Domu duhovnih vaj v San Miguelu duhovne vaje za žene, ki se jih je udeležilo 72 žena, naslednji te-

laš? Kaj ne veš, da živijo in znajo peti?“ A Judež se je le zasmejal in pohodil še enega ptička.

Jezus se je ozrl po pomoč. Judež je bil velik in močan. Jezus ga ni mogel zadržati. Pogledal je, kje je mati. Ni bila daleč, a preden bi prišla k njemu, bi se Judežu že posrečilo uničiti vse njegove ptičke.

Jezusove oči so se napolnile s solzami. Judež je pohodil že štiri njegove ptičke in so ostali le še trije.

Jezusa je užalostilo, da so ptički stali tako mirno in so se dali pohoditi, ne da bi videli nevarnost. Da bi jih zbudil, je Jezus zaploskal z ročicami in jim zaklical:

„Zletite, zletite!“

Tedaj so začeli trije ptički pregibati mala krila in plašno frfotaje so se dvignili do ostreška, kjer se jim je zdelo, da so na varnem.

A ko je Judež videl, da so ptički na Jezusovo besedo dvignili peruti in zlete-

li, se je bridko razjokal.

Ruval si je lase, kakor je videl pri starih ljudeh, če so imeli veliko skrb ali težko bridkost, in se vrgel pred Jezusa na tla. In Judež je obležal ondi in se valjal v prahu kakor pes. Poljubljal je Jezusove noge in prosil, naj bi dvignil nogo in ga pohodil, kakor je bil sam pohodil glinaste ptičke.

Zakaj Judež je Jezusa ljubil, ga občudoval in častil, in vendar ga je obenem tudi sovražil.

Marija je ves čas opazovala igranje obeh otrok. Zdaj je vstala, dvignila Judeža, ga posadila na svoje koleno in ga božala.

„Ti ubogi otrok!“ mu je govorila. „Saj ne veš, da si nekaj poizkušal, česar ne more nobeno bitje. Nikoli več ne stori kaj takega, sicer boš najnesrečnejši človek na svetu! Kako bi bilo onemu izmed nas, ki bi se poizkušal meriti z Njim, z Njim, ki slika s sončnim žarom in ki vdihne mrtvi glini življenje?“

tako kot doslej. Oni so odhajali iz domače župnije v srednje šole in so le ob sobotah in nedeljah imeli čas. Jaz pa ravno takrat nisem mogel, ker sem imel tri župnije. Zato smo se dogovorili, da se dobimo na železniški postaji, kjer so po pouku čakali na vlak za domov. Tam smo v čakalnici imeli prva mladinska srečanja v Sloveniji in to je bilo leta 1959. Srečanja smo nadaljevali v bližnjem samostanu patrov frančiškanov. Ko so prišle počitnice, se je vsem zdelo, da moramo tudi ta čas izkoristiti. Odpravili smo se v naše gore in tam s planinskimi izkaznicami zakrivali svoje prave namene. Že leta 1965 smo imeli teden duhovnosti v Bohinju, potem pa v Logu pod Mangartom, pri Bovcu in drugod.

Pri kom si se navdihoval?

Iskal sem vzorce za mladinsko pastoralo pri gibanju Ognjiščarjev, pri Marijini legiji, pri Katoliški akciji, na koncu sem našel naletel na gibanje Comunione e Liberazione duhovnika Luigia Guissania, s katerim sva postala prijatelja: čeprav nisem bil pripravljen kopirati, ker je bilo treba metode prilagajati našim slovenskim razmeram. Besedo Pot smo vzeli iz evangelija, ko Jezus pravi o sebi: Jaz sem Pot, Resnica in Življenje. Pa tudi v Apostolskih delih se kristjani najprej imenujejo „ljudje te poti“. Glavni navdih pa so bili spisi 2. vatikanskega zbora. Posebno me je zagrabilo spoznanje, zapisano v Konstituciji o Cerkvi: Bog je sklenil človeka odrešiti, ne posamič, ampak v skupnosti (C 1, 9). Drugo spoznanje pa je bilo, kako Bog ceni človeka kot osebo in ga kliče ter pošilja kot apostola. Tako sem povzel ves nauk gibanja, tri točke: novi človek, nova skupnost in nova kultura.

Kako se je gibanje razvijalo?

Vsak dijak, ki je prišel na srečanje, je dobil nalogo, naj še koga privabi. Tako je gibanje bilo pravzaprav prijatel-

jstvo, ki se je gradilo na krščanskih vrednotah in rastlo kot skupnost Cerkve. Želel sem, da bi mladi doživljali Cerkve v takšni obliki in po takšni metodi, da bi bilo to prijetno in privlačno doživetje. Ne le dolgočasna nedeljska maša, ampak pristni občutek, da nas Kristus kliče in zbira v skupnost ter v njej gradi naše osebnosti sredi vsakdanjega življenja. Tako naj bi mladi prenašali **izkušnjo** Cerkve oziroma življenja s Kristusom v vsako okolje, kjer živijo: v šolo, na domove, v družine, na kraje zabav in počitnic. Tako so se razvile značilne poteze naše duhovnosti, ki so izražene v programu: Srečanje. Znamenje. Daritev in Zaveza.

Srečanje nam odkriva vero v Boga in srečanje s Kristusom, ki nam zagotavlja največjo mero sreče. Znamenje izraža vso stvarnost, ki kaže više in naprej od sebe, to so predvsem zakramenti, s katerimi moramo

priiti v stik s stvarmi, ki nas presegajo in so cilj naših najvišjih želja, in Cerkve, ki jih vse povzema v duhovni organizem. Daritev je izraz, s katerim mladim predlagamo darovansko držo, ki sprošča sebičnost in nas odpira k vsem ljudem in stvarim in k Bogu. Končno je še izraz Zaveza, s katerim označujemo božjo zvestobo človeku in vzgojo človeka v **zavezništvu** z Bogom. Pri mladih je ta drža zvestobe najpomembnejša, ker živijo v družbi, ki se zvestobi čedalje bolj oddaljuje in odreka.

S tem programom hočemo priiti do Osebe **novega** človeka v Kristusu, do nove skupnosti po Cerkvi in do nove kulture v medčloveških odnosih.

Kako se razvija teden duhovnosti?

Teden duhovnosti se prične v nedeljo popoldan in zaključi drugo nedeljo dopoldne. Vsak dan je glavno premišljevanje zjutraj ob 9, po njem je ura tišine in nato ura in pol razgovora v skupini. Opoldne vse skupine prekinejo delo in molijo Angel Gospodov. Nato nadaljujejo pogovor do kosila, do pol enih.

Po kosilu je odmor, ki ga skupine preživljajo pri skupni zabavi ali prijateljskem oddihu. Ob 3,50 popoldne je malica. Po njej pa je skupni pogovor ob poročanju vseh skupin. Tedaj je priložnost, da voditelj napravi povzetek vsebine in jo usmeri v sveto mašo, vrhunec dneva. Po večerji se odvija večer skupnosti, sestavljen iz kulturnega in družabnega dela. Ob 10,30 zvečer se prične počitek. Po treh resnih dneh je v sredo dan oddiha oziroma skupnega izleta; gre za dan konkretne izkušnje krščanskih odnosov v skupnosti in trudu.

V četrtek je nadaljevanje resnega razmišljanja, v petek dan spokornosti in spovedi. V soboto dan zaključnega praznovanja ob zakramentalnih znamenjih. V nedeljo se po dopoldanski maši razidemo. Takoj pride naslednja skupina.

V cerkvi Marije Kraljice v Slovenski vasi sta se poročila
10. oktobra 1998 ELIZABETA MARIJA GRBEC
in MARKO BURJA. Čestitamo!

Koliko mladih je gibanje doslej zajelo?

Doslej, od leta 1964, je gibanje Pot zajelo okrog 13.000-14.000 mladih iz vse Slovenije. Nekateri se vračajo in poglobljajo to, kar so prejeli, drugi pa iščejo druge poti v življenje. Imajo pa vsi možnost, da se ponovno vrnejo v skupnost, ki obstaja zanje. Posebno povezani smo duhovniki v to izkušnjo gibanja pa tudi številne redovnice, ki so v gibanju prvič začutile klic.

Ostajajo povezani tisti, ki so opravili teden duhovnosti?

Kdor je teden duhovnosti sprejel resno in šel skozi ves štiriletni cikel, postane animator in pomaga utrjevati nadaljnje skupine v domači župniji, na svoji šoli in v svojem podjetju. Kdor pa želi, lahko vstopi tudi v Skupnost gibanja, naredi preproste zaobljube in prevzame neko odgovornost pri vzgoji mladih.

S svojimi duhovnimi vajami in duhovnimi obnovami ter osebnimi srečanji si osvojil naše ljudi v Argentini. Si imel doslej kaj več poznanja in predstav o naši skupnosti?

V Argentini sem prvič in sem teh dni tukaj zelo vesel, ker sem se ne navadno hitro ujel z duhom tukajšnjih izseljencev. Zdi se mi, da so krščanske vrednote, ki so jih v tej skupnosti tako globoko ohranili, pravi izziv zame. Take ljudi moram vzgajati tudi doma. Bogastvo osebne duhovnosti slovenske skupnosti je dano zato, da bi ga darovali naprej. Cerkev je namreč zaklad, v katerega se steka vse, kar se dobrega rodi v človeku, od tu bodo zajemali še drugi narodi v Argentini. Poznal sem samo nekaj ljudi, ki sem jih srečal v Sloveniji. O tej skupnosti sem pa že veliko bral in poslušal pri ljudeh, ki so tu bili. Rekli so mi, da je to slovenski čudež v Argentini. Temu bi dodal, da so vsi čudeži, ki so se kdaj koli zgodili, dani vedno za to, da bi drugi v njih prepoznali božjo moč in slavili Boga Očeta po Jezusu Kristusu.

Kaj bi predvsem priporočil našim mladim?

Da iz globin verskega izročila načrpa spoznanje in moči za osebno

KRSTI, POROKE in SMRTI v Argentini v letu 1998

Krsti: Cecilija Marija Jarc Oberžan, Martin Pregelj, Iztok Nikolaj Bajda, Marija Lucijana Trpin, Marjana Resnik, Luka Urbančič, Julián Persia Milač, Magdalena Inés Mazières Poznič, Milena Makovec Diez, Luka Martin Ravnik, Nikolaj Gabrijel Zurc, Abril Camila Escallier Zakrajšek, Sol Daiana Cebbron, Melanie Ilc, Andrej Petelin, Natalija Marija Javoršek, Tomaž Rode, Matjaž Ignacij Smole, Mikaela Selan, Janna Marija Urbančič, Matej Urbančič, Ian Mirko Fekonja, Matija Nikolaj Vodnik, Leila Agostina Erjavec, Nikolaj Žužek, Mikaela Karolina Hanjše, Gabrijel Matija Marinčič, Germán Gastón Banile Bajda, Natalija Podržaj, Ivan Medic, Marko Andrej Koželnik, Nadja Marija Petkovšek, Marjana Štrfiček, Ljudmila Marija Rezelj, Spela Kunstelj, Romina Elizabeta Hren, Matija Gabrijel Breque Gerkman, Matej Nikolaj Ravarotto Voršič, Andrej Danilo Kavčič, Michela Osterc, Delfina Petrungaro Osterc, Milenka Lucijana Urbančič, Sebastijan Žnidaršič, Maksimilijan Vázquez Klemen, Rocío Ayelén Correa Galjot, Santiago Damián Reyes Klemenc, Veronika Maringolo Goljevšček, Katja Fekonja, Tomaž Jakoš, Avguštin Milan Rovar, Viktorija Kastelic, Tomaž Gabrijel Kokalj, Andrej Valentin Mokorel.

Poroke: Marjan Gornik in Marija Belén Tombesi, Marjan Kastelic in Claudia Andrea Almeida, Janez Koščak in Ivanka Steklasa, Aleksander Bajda in Analía Bignioni, Marko Vitrih in Marcela Sierra, Damjan Andrej Eiletz in Paula Bottaro Blasco, Daniel Rant

in Viviana Noemí Di Paolo, Andrej Bajda in Gabrijela Vallejo, Janez Šturm in Lorena Vignoni, Gaspar Cornillo in Valerija Bajda, Karlo Pregelj in Monika Svetlin, Frido Bajda in Natalia Maniero, Janko Vidmar in Marija Aleksandra Ušaj, Marko Burja in Elizabeta Grbec, Franc Sirc in Nancy Selan, Sebastijan Beltramino in Andreja Stariha, Marcelo Ramón Delón in Marjana Barle, Gustavo Ariel Galjot in Mariana Daniela Escobar, Marcel Bajda in María Belén Pérez, Aleš Ravnik in Viviana Santes teban, Rihard Valter Berčič in Delia María Mazza, Gustavo Andrés Bonino in Andreja Silvija Lipušček.

Smrti: Viktor Mulc, Pavla Čampa Petelin, Kati Lipušček Peretti, Davorin Kahne, Zofija Kofol Komidar, duhovnik prof. France Bergant, Janko Bradač, dr. Mojca Grzetič, Vladimira Toplikar, Anton Vesel, Pavla Gregorič Samec, Matevž Jelenc, Peter Štrukelj, Anton Zajc, Marija Mlinar, Rudolf Medved, Pavla Murovec, Emil Grgič, Andrej Tekavec, Marija Marušič Planinšek, Marija Skubin Pinto, prelat Franc Novak, Lojzka Pečnik, Boris Zlobec, Zorica Kinkel, Janez Bondarciuk, Fani Ambroselli, Alojzij Šonc, Branko Šabič, Marija Mestek Lunder, Marija Dacar, Marija Berlot, Mavricij Okretič, Franc Vilfan, Rozina Saksida Nanut, Jaka Cigale, s. Odilija Založnik, Ana Mohar Škulj, Vinko Nusdorfer, Lovro Berčič, dr. Stanko Kociper, Marija Pertot Rogelja, Peter Arnšek, Francka Jerin Albreht, Katarina Kmetič, Rudolf Smer-su, Franc Vester, Cilka Maček Ur-

in zavestno vero, ki bo dala smisel njihovemu bivanju v 3. tisočletju. Mladi, ki se bodo začeli združevati v skupine pod vodstvom duhovnika, bodo lahko prevzeli odgovornost tudi za zorenje pristnih odnosov v takih skupnostih, če bodo pripravljeni živeti iz vere v Kristusa in jih tega pred sodobno družbo v Argentini ne bo sram.

Kaj bi priporočil starejšim?

To, kar mi je dejal neki argentinski škof. Problemi vaše skupnosti so težki, vendar še zdaleč niso tako težki kakor so problemi celotne Cerkve tu! Pomagajte jih reševati s svojo pobož-

no in prepričano molitvijo, s svojo zvestobo Cerkvi in svoji tradiciji. Imejte pa srce in oči odprte za vse okrog vas. Prejeli ste tako bogato vero, da se je lahko veselijo tudi vsi okrog vas. Slovenska skupnost v Argentini je kakor neki svojevrsten samostan, v katerem živijo in se pretakajo sokovi božjega življenja, ki so namenjeni drugim. Kakor bambus... (Žene in moške, ki so bili na letošnjih duhovnih vajah, poznajo to pretresljivo bambusovo zgodbo).

Hvala lepa za „delovni obisk“ in te odgovore!

SLOMŠEK UČENIK

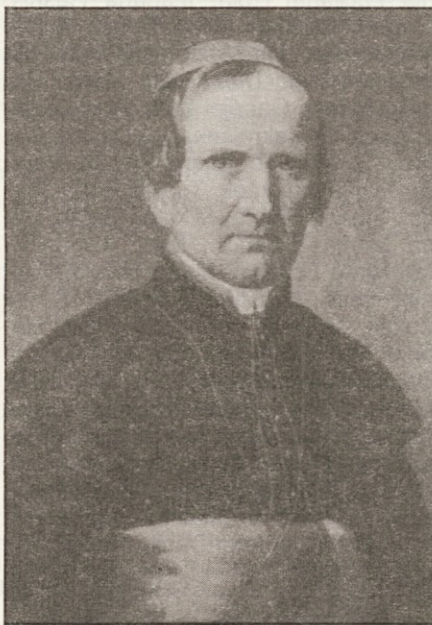
za vse čase

ZORKO SIMČIČ

Pri Slomškovi proslavi smo zadnja leta v Sloveniji - pred leti pa kdaj tudi po zamejstvu in zdomstvu - dostikrat mogli slišati, da je Slomšek „človek, ki je v najbolj heroični stopnji v sebi kristaliziral podobo Kristusa“.

Ko se ob razmišljanju o njem vedno jasneje prikazuje veličina njegove osebnosti, se zamislimo. Bog, ki naj bi nagnil srca in glave poklicanih, ki o razglasitvi za blaženega odločajo, se ne ozira na številčnost nekega naroda, ampak na svetništvo kandidata in na moč duš, ki so prepričane o svetništvu rojaka. Ozira se gotovo tudi na stanovitnost „milega nasilja“ (kakor pravi neki goriški duhovnik), ko Boga prosijo, da bi izkazal milost.

Slomšek je res svetniški človek. Dovolj, da mu večkrat prisluhnemo, pa se to otipljivo pokaže. Pa tudi mučenec je. Navajeni na zgodovinske prikaze, ki dostikrat slonijo na zunanjih pretresljivih dogodkih, imamo za mučenca tistega, ki je v hipu in navadno s prelitem svoje krvi dal življenje za Boga. Vendar kdo ne čuti, da so še druga pota k mučeništvu? Mirno lahko rečemo: Slomšek je vse življenje umiral za svojega Boga in za svoj narod. Ko nekje skoraj mimogrede pravi, da „dolga leta življenja niso človeka prava sreča, še manj pa mašniku let veliko število v zveličanje“, govori iz njega utrujenost, pa tudi prepričanje,

da je treba goreti in izgoreti za druge.

Slomšek - učenik. Ta beseda je sicer izginila iz pogovornega jezika in jo danes srečamo samo še v evangelijih, ko je govor o Kristusu, ali pa... po kakšnih naših cerkvah ali družinah, kjer je slišati: „Vsemogočni Bog, Oče luči... ki si nam v svojem služabniku škofu Antonu Martinu Slomšku poslal tolikega učenika in pastirja...“

„Učenik“ je naposled res samo „učitelj“. Toda kadar Slovenci komu rečemo „učenik“, je to ali Kristus ali pa nekdo, ki je Kristusu podoben.

Pred leti je angleški dramatik Robert Bolt napisal dramo o Tomažu Moru (Thomas More), angleškemu mučencu in svetniku, in ji dal naslov „Človek za vse čase“. Človek, ki je v vseh dobah aktualen, od katerega se moremo v vseh časih in kjerkoli učiti živeti. Svetnik je resda lahko bolj znan v eni dobi in v drugi manj, ponekod bolj kot drugod, toda v resnici je aktualen vedno in povsod. To pravilo sicer velja za vse velike duhove, za vse umetnike „klasične“, a za svetnike še posebej.

Kaj bi nam danes in tukaj, pa drugim Slovincem, kjerkoli že živijo, znal povedati Slomšek, ta naš „človek za vse čase“?

Ko ga prebiramo, se nam sicer ne bo zdelo, da odkrivamo kako novo Ameriko, čutili pa bomo, da se spet

prikazujejo stari, kdaj že skoraj pozabljeni kontinenti. Mar ni Slomšek celo za slovenskega kristjana dostikrat še vedno „veliki neznanec“?

Slomšek - videc. Prerok. Pa najsi gleda prihodnost slovenstva ali pa cilje, proti katerim drvi Evropa. Videc tudi, kar se življenja Cerkve tiče. Pomislimo samo, koliko je danes govora o ekumenizmu, o zedinjenju z vzhodno Cerkvijo. Že pred sto leti je Slomšek gledal v to smer. Papež Janez Pavel II. je pred leti razglasil sveta brata Cirila in Metoda za sozavetnika Evrope (poleg svetega Benedikta). Kje bi si Slomšek pred sto leti mislil, da bo to mogoče, ko je ustanavljal Bratovščino sv. Cirila in Metoda, pa tudi kasneje, ko je ta že imela lepo število članov, in to tudi med Slovaki, celo med Nemci in Madžari! Pri delu za cerkveno edinost je Slomšek pač bil predhodnik Leona XIII., Pija XI. in Janeza Pavla II.

Slomšek - borec za enakopravnost narodov. Veliki demokrat. Prav zato, ker je živel iz sebe, iz svojega. Tudi iz svojega naroda. Sam Bog ve, kolikokrat mu je bila ponujena možnost, da bi pobegnil - bi dejali danes - „iz ozkega slovenskega geta“ v veliki „široki svet“, v središče Avstrije, takrat najmočnejše evropske države! Dovolj bi bilo, da bi se - avstrijski patriot, kot je bil - samo priličil nemškemu okolju Dunaja, pa bi mu ne ušla samo odlikovanja, ampak najbrž tudi kardinalski klobuk ne. A on je vedel: samo kdor iz svojega raste, dozori in obrodi sad. Samo kdor je sebi in svojim koreninam zvest, je zmožen spoštovati in ljubiti tudi tuje. Ves njegov nauk, pa naj govori o zvestobi veri ali narodu, ni drugega kakor dokaz, da je opravičevanje **bega iz svojega** z etiketo „širine“, „ljubezen do celotnega človeštva“ - laž.

Naši učitelji - pa tudi zgodovinarji - so nam ustvarili podobo Slomška kot blagega, konservativnega človeka, včasih kar „otroškovrtnarsko dobričino“, ki je pač, kakor je nekdo dejal, „Blažete in Nežice ves čas samo po glavi božal“. Ko pa se Slomšku približaj, se odkrije vse kaj drugega.

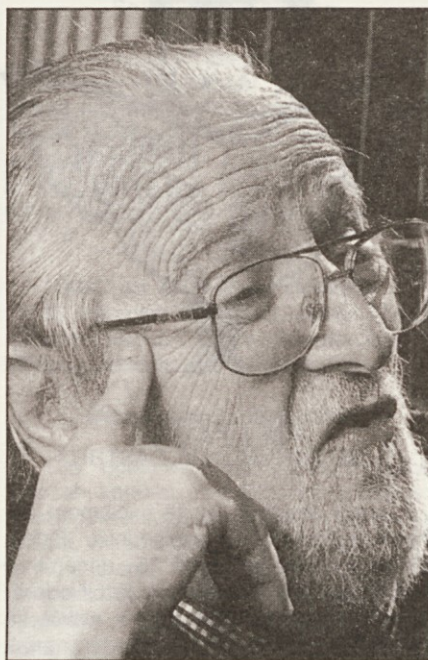
Blag in vendar strog. Previden in vendar pogumen. Samozavesten. Danes, v časih, ki jih imenujemo „demokratske“, se seveda v marsikaj težko vživimo in zato marsičesa ne razumemo. Danes, ko se vsakdo upira vsakemu, danes (da preidemo samo na versko področje...), ko se celo duhovniki javno upirajo papežu, ali - da ostanemo pri nas doma - ko je postalo, kakor piše eden naših mislecev, „odklanjanje Cerkev kot institucijo za

bančič, Elsa Noemí Abitante Bučar, Ludvik Pikec, Marija Mlakar Pirc, Katica Feltrin Quiroga, Marija Jemec Zabukovec, Veronika Omahen, Matija Esih, Jože Rupnik, Jože Miklič, Mihael Dobravc, Amalija Marolt Zgonc, Marija Petek Urbanija, Jože Filipič, Alojzij Cej, Julka Fink, Marija Goršič, Ivanka Rupar Clemente, Grozdana Čopič Mrak, Mija Markež, Milena Logar Žvan, Vilma Hvala Cej, Francka Jurjevčič, Ana Mikuž Stražičar, Milan Langus, duhovnik Franc Grom, Jožica Šturm Nabergoj, Rudi Šauperl, Jožefa Šeme Mehle, Stefanija Čuk Hren, Karolina Zorko Kralj, Francka Mihevc Tomazin, Andrej Petelin, Adrijana Gregorčič, Jože Marinič, Kristina Žitko Kržič, dr. Anton Lozar, Franc Švigelj, Jože Skale, Ana Perovšek Petelin. (Po Oznaniču)

POGOVORI

ob kavi

Zapisuje Srečko Jug

(2)

Bil je vroč dan. Že pri maši smo se potili in s Petrom sva hitro krenila v hladno sobo k gostinskemu pultu. Na dušek sva spila vsak svoj vrček piva, medtem ko sva čakala na Pavla, ki se je nekje obiral. Skozi okno sva ga videla zatopljenega v pogovor z neznanim gospodom. Midva sva imela pred seboj drugačna opravila.

Ko sva bila pri drugem vrčku in sva pridno zobala manije, ki smo jim rekli v mladih letih ameriksani lešniki, me je Peter zaupno vprašal: „Ti, Srečo, zdaj je leto 1998 za nami, pa se ni nič zgodilo. Kaj misliš o prerokbah, ki so napovedovale tri dni teme?“

Nisem ga koj razumel, pa je pojasnil: „Saj si moral slišati o prerokbah, ki so napovedovale v letu, ki je trikrat 666 (1998), znamenja na nebu pa tri dni teme, da bi bili po tistem hudobni ljudje kaznovani in bi se svet prenovil, in da bi se po tem pričela nova doba...“

„O takih in podobnih prerokbah sem slišal že v mladih letih, pa tudi kasneje. Res so zanimive, a jih ne bi jemal preveč resno. Če so resnične, redko povedo kaj jasnega o času, kdaj naj bi se zgodile. Večina pa so, po mojem mnenju, navad-

ne race.“

„Ne bi rekel, da prerokbe niso mogoče!“ je bil ogorčen Peter.

„Mogoče so, a ne vem, kako ločiti resnične od izmišljenih, posebno v teh časih, ko ima vsaka revija že svoj horoskop, v začetku leta pa napovedi vseh vrst.“

„Ne verjameš, da je take čase preizkušnje napovedovala tudi Marija v prikazovanjih?“

„Kolikor je meni znano, Marija naroča, naj delamo pokoro, molimo in prosimo ljubega Boga, naj nas ne kaznuje že na tem svetu zaradi vsestranske pokvarjenosti. Tisto o treh dneh teme in magičnih letnicah pa nima z Marijo nič skupnega. Moli, kot te je učila že tvoja mama in nam vsem priporoča nebeška Mati. Za vsakega je konec sveta, ko umre. Čeprav umreš skupaj z nekaj milijoni drugih ljudi, te smrt dohiti vedno samega. Naša osebnostna smrt je veliko bolj gotova, kot pa vesoljna katastrofa. Nanjo moram biti pripravljen.“

„Ali misliš, da tisti meteorski dež lani novembra ni bilo prerokovano znamenje?“

„Veš, če hoče Bog res poslati kakšno znamenje, bo takšno, da ti ne bo treba mene spraševati o njem. Najboljši dokaz za resničnost takega znamenja bo po mojem mnenju, da bodo naslednji dan v cerkvah pred spovednicami dolge vrste vernikov in lahko se zgodi, da bodo celo „napredni“ duhovniki spet pričeli spovedovati. Jaz si s tem ne belim glave. Zdaj pa pojdiva k mizi, Pavel se je že otresel svojega gosta.“

Pavel, ki ni slutil najinih preroških pogovorov, ni skrival slabe volje. Ko sva prinesla k mizi kavo, se je obregnil: „Vidva sta se nalivala s pivom, jaz naj bom pa s kavo zadovoljen.“

Ko je dobil svoj vrček, je pričel z glasom, ki je še kazal na ostanke nejevolje: „Pol ure sem moral poslušati vaščana, kako *evropski* je. Cepec.“ Ker pri vaščanih nikoli ne veš, če niso kaka daljnja žlahta, sva „cepca“ obzirno preslišala.

„Kdo pa je ta tvoj vaščan?“ je bil radoveden Peter.

„Sin nekega soseda. Ni prav iz naše vasi. Njegova mama je bila od tam doma kot jaz.“

„In kaj dela tu? Ali je prišel na počitnice v Argentino?“

„Kje neki. Zastopa neko slovensko podjetje. Išče zveze. Pravi, da delajo po *evropskih* standardih, z *evropsko* mentali-

sodobnega slovenskega intelektualca tako rekoč obvezno“, danes, ko se mladeniči, ki se imajo za filozofe, ne ustrašijo v reviji, ki se ukvarja z religioznimi vprašanji, napisati, da je „Tomaž Akvinski bedak, ki ga pa danes nekateri še vedno prebirajo“ - danes smo vsi sila pogumni. Toda pred sto leti, kdo med škofi si je - recimo - upal distancirati se od kardinala, in to v državi, ke je tako rekoč obvladovala svet? Kdo si je upal požvižgati se na to, kaj o njem sodi cesarski dvor? Miroljubni „konservativni“ Slomšek, blaži mož. Mož, ki pa je res tudi v marsičem drugem človek paradoksov.

Slomšek govori o „veseli šoli“, o „veselju letnih časov“, ves razigran zapoje, da „na svetu lepše rož'ce ni, kakor je vinska trta“, in tudi pove, da bo „trte sadil, prijetlje povabil, še sam ga bom pil“ - pri tem pa se vsak petek trdo posti in... šiba. (Še „ko so mrtvega dvignili iz njegove postelje, so našli v njej šibo...“)

Ali pa njegov odnos do narodnosti. Še danes (kar je po toliko desetletjih poudarjanja internacionalizma in univerzalizma razumljivo in ko celo nekateri krščanski misleci ostajajo ujeti v Heglovem objemu) se nekateri Slomška bojijo. „Prevelik, nevaren poudarek na vrednoti narodnosti.“ Toda ne zavijemo dobro krog ogle, ko srečamo drugega, ki pa ne more razumeti, kako je mogel Slomšek napisati, da bo „nacionalizem pripravil najstrašnejšo medsebojno uničevalno vojsko, ki bo vodila ljudi, da bodo podivjali drug proti drugemu, kakor da so ljudježrci“, in da so na svetu ljudje, ki „so temu maliku pripravljeni darovati celo svojo vero in vest“. Skratka: kako pri Slomšku združiti tisti „Živeti in umreti za slovenstvo“ s hkratnim opozorilom o nevarnosti, ker se „narodnostni čuti gonijo do prenapetega narodnega ponosa“?

Zadeva je seveda v resnici preprosta. Da nekoliko predelamo znano Chestertonovo misel: povsem svetolasemu Dancu bo Slomšek, katerega lasje so bo kostanjevi, črnolasec, medtem ko bo istega Slomška črnolasi Sicilijanec opisal kot blondinca. V resnici pa je Slomšek vedno enak: **Ljubi svoj narod, spoštuje druge.** „Človek iz enega kosa lesa“ in to iz vedno istega kosa. Preprost, a velik mislec. In zato zmožen, da nam pove ne samo marsikaj, ampak da nam govori na **vsa bistvena življenjska vprašanja.**

Kaj bi nam torej danes povedal ta človek, ki si je kot dvaindvajsetletni mladenič postavil za življenjsko geslo: „Živeti ino umreti za Slovenstvo“?

(Drugič dalje)

teto, z evropsko kvaliteto, z evropskimi koncesijami, z evropskimi etičnimi normami, za evropske lastnike, da so že na dobri poti do evropske integracije, in da čakajo le še, da se slovenska zakonodaja prilagodi evropski. Že zdaj pa lahko južnoameriški potencialni kliënti zaupajo, da bodo postreženi v skladu z evropsko tradicijo."

„Potem je res cepec," je slovesno potrdil Peter.

Pavel pa je pričel enega svojih nedeljskih monologov, med katerimi lahko mirno popiješ kavo in poješ enega ali dva sladka rogljiča.

„Slovenija je v Evropi, odkar Evropa je. Slovenci živimo v njej vsaj toliko časa kot Nemci in Francozi. Mi smo pomagali ustvarjati to, kar je danes Evropa. Na Dunaj in v Padovo se naši ljudje niso hodili le učiti, ampak so tam tudi učili. Pa niso učili, kar naj bi bilo takrat evropsko ali beneško ali habsburško. Učili so, kaj je res in prav pa kaj je lepo in dobro. Iskali so resnico in odkrivali so zakone v naravi. Lepoto so občudovali in ustvarjali. Učili so se misliti in učili so druge razmišljati. Tako je rasla Evropa s svojo kulturo med nami in z nami, s pomočjo Cerkve in njenih redov. Zdaj pa se naši doma obnašajo kot da bi do zdaj živeli na luni in da počasi pristajajo na kakem novem planetu. Žalostno je, da pri tem odkrivajo evropski videz, ne pa tega, kar Evropa je, in iz česar črpa že stoletja. Ne vidijo, da nosijo Evropo v sebi. V globino bi morali malo pobrskati, ne le po kazalcih življenjskega standarda."

Zdaj se je razvnel še Peter: „No, da so bili pol stoletja daleč za luno, je res, čeprav se zdaj delajo, kot da so le malo zadremali. Ko sem bil doma na obisku, je tudi mene motilo neprestano primerjanje z Evropo, kot da bi bila ta merilo za vse. Pravim, da govori iz tega občutek manjvrednosti. Če bodo naši le posnemali, bodo vedno capljali zadaj. Stvari je treba delati dobro, pošteno in prav, pa imaš povsod ugled. To je bila slovenska lastnost vse dotlej, dokler je niso skvarili komunisti. Ko smo mi prišli brez ficks v žepu sem v Argentino, nismo rekli, da delamo evropsko, ampak smo delali, kot so nas naučili doma. To je bila pot do uspeha. Delali smo trdo, prav, dobro in pošteno, pa so nas koj vsi cenili. No, ali si ti, Srečo, ko si iskal službo, komu rekel, da delaš evropsko? V roke si pljunil, učil si se, pa besedo si držal. Časnikarji doma pa, namesto da bi rekli, vrnilo se k preizkušeni vrednoti in k lastnim koreninam, iščejo raje zgled v Evropi, ki ni v

OGLEDALO našega časa

JANEZ PAVEL II.
SE ZAHVALJUJE CASTRU

Janez Pavel II. se je s pismom zahvalil kubanskemu predsedniku Fidelu Castru, ker je proglasil 25. december, božič, za prazničen dan, ki je bil odpravljen po zmagi komunistične revolucije na Kubi pred 40 leti. Castro je v znak naklonjenosti ob prvem papeževem obisku meseca januarja 1998 na Kubo prvič izjemoma dovolil praznovati božič že leta 1997, decembra 1998 pa je ponovno priznanje božičnega praznika postalo dokončno. (Po La Prensa)

Prvi komentar. V zadnjem času se argentinski časopisi razpisujejo o bivšem čilenskem predsedniku Augustu Pino-

vsem vredna posnemanja. Evropsko je res imeti dva avta, a le enega ali dveje mu dva otroka. Kaže, da je evropsko in že globalno pobijati nerojene, evropski so samomori, predvsem pa je evropsko biti komot in se brigati le za svoje ugodje. Če bodo naši doma posnemali druge v vsem, se narodu ne piše dobro."

„Pravi graditelji Evrope in sveta se morajo usmerjati po vrednotah, ki so nad Evropo ali Mercosurjem ali Nafto. Mislim, da je zadnji čas, spet pomisliti na krščanske vrednote, ki so zagotovile pravičnosti in miru tudi v tržnem gospodarstvu," je pričel na novo Pavel.

Mož se ob takih vprašanjih rad razvname, zato sem opozoril na uro. Ker sem med tem že plačal račun, smo med zadnjimi hitro odšli domov.

Pa še drugič kaj

chetu, katerega ne imenujejo drugače kot „ex-dictador". Vsakdo lahko ve, da je Pinochetova diktatura trajala 15 let po tem, ko so vojaki preprečili zmago svetovnemu marksizmu v Čilu. Castrova diktatura pa traja že 40 let in nihče ne ve, kdaj je bo konec! Kljub temu je Fidel Castro za tukajšnji tisk samo *presidente cubano, comandante*, nikoli pa *dictador*... To ne velja samo za levičarske liste kot *Página 12*, tako pišejo tudi veliki „neodvisni" dnevniki *Clarín*, *La Nación* in *La Prensa*.

Drugi komentar. Isti ljudje, katerim se zdi papeževo zadržanje do Castra, ko se mu zahvaljuje, da je spet dovolil praznovanje božiča, pravilno in diplomatsko, še vedno obsojajo papeža Pija XII., ker naj bi ravnal s Hitlerjem preveč diplomatsko, preveč milo, in da ga je obsodil premalo ostro.

Tretji komentar. V Sloveniji so „tovariši", nosilci partijskega totalitarizma, postali čez noč „gospodje" in tudi pristali na praznovanje božiča. Ali bo to dovolj, da se rešijo odgovornosti za množične poboje rojakov?

SUŽENJSTVO ŠE DANES

Skupina učencev neke šole iz Aurore (Colorado, Združene države Amerike) je kupila za 50.000 dolarjev svobodo 4.000 Sudancev, ki so živeli v svoji domovini kot sužnji. Pred nekaj meseci so ti ameriški otroci, stari od devet do deset let, brali v časopisu, da v Sudanu še obstaja suženstvo in so na predlog učiteljice sklenili nekaj za to storiti.

„Malo prej smo se nehali učiti o nekdanjem suženjstvu v Severni Ameriki in ko sem jim prebrala članek o sužnjih v Sudanu, so se združili in rekli: Kaj moremo storiti?" je povedala profesorica Barbara Babcock. Odločili so se, da organizirajo vse mogoče prireditve, da s tem zberejo čim več denarja.

Zbrali so 50.000 dolarjev in jih poslali Mednarodni krščanski družbi, humanitarni ustanovi, ki se bavi prav s kupovanjem sužnjev v Afriki. „Vemo, da ne moremo osvoboditi vseh, lahko pa naredimo nekaj, da zboljšamo življenje vsaj nekaterim," je rekel eden od učencev severnoameriški agenciji NBC. (Po La Prensa)

Kaj pa Organizacija združenih narodov in njena Splošna deklaracija človekovih pravic, o kateri se je toliko pisalo ob 50-letnici proglasitve? Ali gre le za lepe besede?

SLOVENSKA DUHOVŠČINA POD FAŠIZMOM

Novembra 1998 je bil objavljen v ita-

lijanskem dnevniku *Il Piccolo* zanimiv članek pod naslovom „Mučeništvo slovenske duhovščine“, ki ga je napisal glavni urednik tednika *Voce Isontina* Andrea Bellavite. Pisec zavrača izjave zgodovinarja La Perme, po katerem naj bi bila vloga „slovanske duhovščine“ v fašističnem obdobju škodljiva! Priznava premočrtnost slovenskih duhovnikov na našem ozemlju, ki so pogumno branili svojo narodno in kulturno identiteto v težkih časih fašističnega preganjanja na Primorskem. Bellavite piše, da so v tem slovenski duhovniki bili predhodniki teoloških smernic, ki jih je poudaril šele zadnji koncil. Nanaša se na nauk, da se celoten govor o Bogu lahko uokvirja le v določene zgodovinske posebnosti, med katerimi so jezik, izročila itd. Zato primerja slovenske in hrvaške duhovnike in laike mučencem za izpoved vere v Jezusa Kristusa. *(Po Novem glasu)*

Brez komentarja.

SOCIALISTIČNA NAPOVED

Erich Höncker, predsednik komunistične Vzhodne Nemčije, je 6. oktobra 1989 na proslavi 40-letnice obstoja te države izjavil: „Socializma v svojem zaletu ne bosta ustavila ne vol ne osel...“ *(Po božični številki Frankfurter Allgemeine Zeitung od 22. 12. 98)*

Komentar: Ker sta bila, kot znano, vol in osel navzoča v betlehemskem hlevcu, sta služila Hönckerju za ironiziranje krščanstva. Božič so v „demokratski“ nemški republiki seveda odpravili, podobno kot po drugih komunističnih državah. Kmalu potem je padel berlinski zid in Erich Höncker se je moral zateči v Čile po azil. Ostali nemški partiji pa je niso odnesli tako poceni kot npr. slovenski, ki so s preprostim preimenovanjem v liberalce mirno preživel polomijo svoje ideologije in celo ohranili večino nekdanjih privilegijev.

NOVICA IZ PARIZA

Na poslovnem večeru Zbora solopencev iz Argentine v Slovenskem domu v Parizu, ki so na praznik Čudodelne svetinje nastopili tudi v cerkvi sv. Vincencija Pavelskega, je bil med drugimi poslanik Republike Slovenije v Franciji. Ob tej priložnosti je poslanik napadel Lojzeta Peterleta, češ da blati ugled slovenske države po svetu. V mislih je imel pogovor prof. Lojzeta Peterleta s časnikarji v Parizu ob obisku lani junija ter pisanje francoskih časopisov o slovenskih razmerah. Poslaniku je nekdo, ki je omenjene izjave časnikarjem dobro poznal, odgovoril

Slovenske sobotne šole v Argentini v letu 1998

FRANCE VITRIH

Osnovne šole

Šola Jakoba Aljaža v Bariločah

21 učencev; voditeljica: Lija Kambič; verouk: Veronika Grohar, Danica Mavrič, Marta Jerman; učiteljice: Alenka Arnšek (vrtec), Veronika Grohar (1. razred), Danica Mavrič 83. in 4. r.), Anica Magister (5. in 6. r., petje); Lija Kambič (7. in 8. r.); predsednica odbora staršev: Veronika Grohar.

ABC po slovensko, Bariloče

15 učencev; voditeljica: Marija Eiletz; učiteljice: Marija Osojnik, Terezka Žužek, Mihaela Jerman, Astrid Rezelj.

Šola Franceta Balantiča v San Justu

126 učencev; voditeljica: Angelca Klanšek; katehet: Toni Bidovec; učiteljice: Ivana Tekavec, Danica Malovrh, Bernarda Krajnik, Mirjam Oblak, Lučka Oblak, Pavlinka Zupanc; vrtec: Veronika Malovrh, Veronika Godec, Marta Selan; petje: Anica Mehle, Marija Štrubelj, Marta Selan; splošna pomoč: Ivanka Puhek; predsednik odbora staršev: Marjan Grilj.

Šola škofa Friderika Barage v Slovenski vasi

36 otrok; voditeljici: Olga Fink in Ivanka Zabukovec; kateheti: Jaka Barle, France Pavlič, Janez Petek in Janez Čerar; učiteljice: Valerija Burja, Lucijana Čec, Gizela Grbec, Rotija Grbec, Marta Čampa; petje: Rotija Grbec in s. Snežna Knecht; nastopi: s. Lavrencija Gologranc; predsednica odbora staršev: Ana Marija Sušnik.

takole: „Ne vem, zakaj se razburjate, gospod poslanik. Vaša naloga je predstavljati državo, ne pa vladajoči režim ali posamezne funkcionarje. Sicer pa Peterle ni povedal nič novega, če je potrdil, da v Sloveniji vladajo še zmeraj nekdanji komunisti. Ali morda to ni res?..“ *(Iz pisma)*

Komentar: Skrb diplomatov za ugled mlade slovenske države bi bila bolj prepričljiva, če bi država vrnila, kar je pokradla komunistična „ljudska“ oblast, če bi demokratska vlada obsodila totalitarno preteklost in skušala poravnati krivice, ki jih je storil partijski režim.

Šola škofa Jegliča v Slovenski hiši ABC po slovensko

41 otrok; voditeljica: Marjana Batagelj; učiteljice: Ingrid Ahlin, Andrejka Dobovšek, Saši Gelb, Cecilija, Elizabeta in Pavla Grbec, Lučka Mehle, Karla Skvarča in Marjeta Stariha; predsednica odbora staršev: Irena Graciano.

ABC po slovensko za odrasle: 15 učencev, uči Marjetka Hostnik.

Šola Josipa Jurčiča v Carapachayu

30 otrok; voditeljica: Metka Slabe; katehet: Franci Čukjati; učiteljice: Marija Slabe, Helena Žnidar, Ani Markež, Ani Resnik, Sonja Kolenc; petje: Ani Klemen; predsednik odbora staršev: Franci Žnidar.

Šola Franceta Prešerna v Castelarju

80 otrok; voditeljica: +Mija Markež; verouk: dr. Lojze Kukovica; petje: Mojca Jelenec; vrtec: Sonja Zarnik; učiteljice: Helena Zarnik, Veronika Vivod, Lili Kopač, Irenka Zarnik, Monika Kenda, Nadica Grohar, Marjana Vivod; predsednik odbora staršev: Andrej Golob.

Šola škofa dr. Gregorija Rožmana v San Martinu

66 učencev; voditeljica: Katica Kovač Dimnik; verouk: Franci Šenk; učiteljice: Danica Petkovšek (vrtec), Marta Škulj, Regina Leber, Irena Peršuh, Vera Podražaj, Saša Golob, Lučka Kastelic (petje), Angelca Miklič; predsednica odbora staršev: Magdalena Belec.

Šola Antona Martina Slomška v Ramos Mejiji

79 otrok; voditeljica: Saša Zupan Omahna; katehet: Jože Škerbec; vrtec: Olgi Bohinc in Lučka Vombergar; učitelji: Mateja Šmalc, Helena Rode, Kristina Breznikar, Meta Vombergar, Helena Oblak, Marjan Jože Loboda; petje: Olgi Urbančič in Marcel Brula.

Šola sv. Cirila in Metoda v Mendozii

26 otrok; voditeljica: Lenčka Božnar; verouk: Tončka Šmon; učiteljice: Urška Šmon, Erika Bajda, Maruška Stirn; petje: Angelca Šmon Bajda; mešana skupina (6 otrok): Nežka Bajda Bellandi.

ZLATOPOROČENCA

Polde Golob in Ivanka roj. Remic

Pri Golobovih v Castelarju so praznovali zlato poroko na samo obletnico, v nedeljo, 15. novembra 1998. Slovesnost se je začela z jubilejno sveto mašo in se nadaljevala s slavnostnim kosilom, oboje na Slovenski pristavi.

Polde Golob je bil rojen 10. novembra 1922 v vasi Virmaše pri Škofji Loki. Imel je štiri brate in dve sestre, od vseh najmlajši je bil on. Osnovno in nato obrtno šolo je obiskoval v Škofji Loki. Njegov oče je bil kovač in je v tej obrti izučil vseh pet sinov. Do leta 1943, ko je bil Polde mobiliziran v nemško vojsko, je delal doma. Ko pa je bil odpoklican k vojakom, je šel na orožne vaje v Strassburg, nekaj dni je bil na Slovaškem, nazadnje pa v bližini Dunaja. Januarja 1944, preden bi moral oditi na fronto, je dobil za nekaj dni dopust, s

katerega se pa nikoli več ni vrnil. Ostal je doma in se štiri mesece, kolikor je še manjkalo do konca vojne, skrival pred Nemci v domači hiši. 8. maja 1945 se je pridružil tišočem beguncem pred partizani na Koroško. Vetrinjsko polje, Lienz, Spittal so bile postaje ljudi, ki so zapustili svoje domove „za 14 dni“. V Spittalu se je Polde spoznal z Ivanko Remic in se malo pred odhodom v Argentino z njo poročil. Januarja 1949 sta zapustila špitalsko taborišče in odšla s transportom preko Genove čez Atlantik v Argentino, kamor ju je pripeljala ladja Holmbrook konec februarja.

Ivanka Remic izhaja iz kmečke družine iz vasi Podsmreka pri Dobrovi. Imela je tri brate in dve sestre. V šolo je hodila na Dobrovo. Vsi trije bratje so bili domobranci; eden je

padel že prej, druga dva sta bila vrnjena z Vetrinja v Teharje in delila usodo domobrancev, ki so šli skozi ta kraj trpljenja. Bežala je 5. maja 1945 s sestro, prišla na Vetrinjsko polje in potem nadaljevala begunsko pot skozi lienško taborišče in Spittal, kjer je spoznala svojega moža.

V Argentini sta Golobova živela prva leta v San Antonio de Padua, od tam pa se preselila v Castelar, kjer živita še danes. Gospod Polde je delal 20 let v Tintorerii Morón in potem, ko je ta zaprla, dobil službo v podjetju Elemec, kjer je ostal do svoje upokojitve. Pa tudi kot upokojenec ne miruje. Zadnjih 15 let je oskrbnik na Slovenski pristavi, vsaj 10 let pa je tudi odgovoren za bar. Od leta 1986 naprej hodi tudi opravljat trikrat na teden razna dela v Slovensko hišo. Gospa Ivanka je leta in leta pomagala v kuhinji na vseh prireditvah, ki so bile na Slovenski pristavi. Odkar pa je tam mož za oskrbnika, se je še povečalo njeno delo v pristavski kuhinji. Kot dobra kuharica je zaslovela tudi v Cordobi, ko je hodila kuhat skozi 15 let v Počitniški dom dr. Rudolfa Hanželiča v počitniški sezoni. Gospod Polde in gospa Ivanka sta živa člana naše slovenske narodne in verske skupnosti v Argentini.

Njuno družino je Bog blagoslovil s šestimi otroki, od katerih je pet poročenih, ki so naša jubilarca razveselili z 21 vnuki. Ob 50-letnici njune poroke se vsem čestitkam pridružuje tudi naša revija z željo, da bi ju Bog ohranil srečna v zdravju in zadovoljstvu še mnogo let.

Jubilanta Polde Golob in gospa Ivanka z vnuki na slovesnosti njune zlate poroke

Srednješolski tečaj rav. Marka Bajuka v Slovenski hiši

Dijakov 105 in 3 dopisni dijaki; 1. letnik: 24 in 2 dopisna; 2. letnik: 28; 3. letnik: 17 in 1 dopisni; 4. letnik: 17; 5. letnik: 19 dijakov. Ravnateljica: prof. Neda Vesel Dolenc; profesorski zbor: Milena Ahčin (slovnica), Franc Cukjati (verouk), lic. Rok Fink (petje), dr. Štefan Godec (slovstvo), dr. Marko Kremžar (svetovni nazori), dr. Lojze Kukovica (verouk), Marjan Loboda (zgodovina), prof. Alenka Magister (slo-

vnica), prof. Metka Mizerit (slovstvo, almanah), Tone Mizerit (svetovni nazori), prof. Mirjam Oblak (zemljepis, etnografija), Lojze Rezelj (živa beseda), prelat Jože Škerbec (verouk), arh. Jure Vombregar (zgodovina), prof. Neda Vesel (zemljepis), lic. Terezka Prijatelj Žnidar (slovnica, petje).

Srednješolski tečaj v Bariločah

V višji skupini: 2 dijaka, v nižji pa 4. Ravnatelj: Milan Magister ml.; namestni-

ca: prof. Terezka Žužek; profesorski zbor: dr. Stane Žužek (verouk), Zdenka Jan (slovnica in slovstvo), Ivan Aršek (zemljepis in zgodovina), Lija Kambič (zemljepis in zgodovina).

Srednješolski tečaj v Mendozi

Dijakov 9; ravnatelj: Miha Bajda (slovenščina); profesorski zbor: Tončka Šmon (verouk), inž. Marko Bajuk (zgodovina), Majda Nemanič (slovstvo), Marija Fink Grntal (oblikovanje osebnosti).

IZ NAŠE KRONIKE

V Rosariu je bilo med 6. in 15. novembrom 14. mednarodno srečanje; Slovenci so sedaj drugič sodelovali s svojim štantom pod okriljem društva Triglav, ki ga vodi Marjan Jeriha; „Manifestacija vere v Sloveniji“ je predstavila dr. Rosa Polh s pomočjo arh. Jožeta Carsedo; nastopili sta tudi folklorni skupini „Veseli slovenski duh“ in „Mavrica“ pod vodstvom prof. Cecilije Salazar Novak; slovenske gosposdinje pa so predstavile značilne slovenske jedi.

V Mendozi je Društvo Slovencev v soboto, 14. novembra, organiziralo pevski koncert in likovno razstavo; pevski zbor je ponovil program, ki ga je pel v Slovenski hiši 9. oktobra ob Slovenskem dnevu, slikar in rezbar Ivan Bukovec pa je razstavil 17 akvarelov; slikarja in njegovo delo je predstavil arh. Božidar Bajuk.

Rožmanov dom za ostarele rojake je imel celodnevno prireditev v nedeljo, 6. decembra; sveto mašo je daroval dušni pastir Toni Bidovec, po maši je nagovoril udeležence predsednik RD Peter Čarman, nato pa so rojaki posedli okrog pogrnenih miz v domu in na vrtu; v domu je trenutno 19 oskrbovancev.

Na praznik Brezmadežne, 8. decembra, se je zbrala mladina k mladinski sveti maši v cerkvi Marije Pomagaj; med mašo je pel mladinski pevski zbor iz San Justa pod vodstvom Andrejke Selan Vombergar; mašo sta darovala Franci Cukjati, poverjenik dušnega pastirstva za pastoralo mladine, in Janez Cerar CM; med mašo je imel nagovor duhovni vodja mladine Franci Cukjati, po maši pa Janez Cerar; mladina je sodelovala z molitvijo, pesmijo, vsi so pa zmolili posvetitev Brezmadežni.

MARKO FINK

dobitnik nagrade Prešernovega sklada za leto 1999

Predsednik Upravnega odbora Prešernovega sklada Jože Kušar je 17. decembra sporočil, da bosta leta 1999 Prešernovo nagrado prejela skladatelj Alojz Srebotnjak in pesnik Tomaž Šalamun, nagrado Prešernovega sklada pa bodo dobili - avtorja animiranega filma Zvonko Čoh in Milan Erič, **baritonist Marko Fink** s pianistko Natašo Va-

lant, Komorni orkester Slovenske filharmonije, slikar Živko Marušič, pisatelj Jani Virk in avtor videa Andrej Zdravič.

Predlanskim je to nagrado dobil tudi pisatelj Zorko Simčič. Baritonistu Marku Finku, našemu naročniku, za to najvišjo slovensko kulturno nagrado čestita tudi naša revija.

Na veleposlaništvu Republike Slovenije je bilo 9. decembra praznovanje slovenske neodvisnosti; veleposlanik prof. dr. Janez Žgajnar je po petju slovenske himne orisal proces osamosvajanja in nazdravil Republiki Sloveniji in predstavnikom naših slovenskih ustanov in organizacij ter javnim delavcem slovenske skupnosti v Argentini.

Pristavska folklorna skupina je organizirala 12. decembra veselico mednarodnih plesov, pri kateri so nastopile poleg slovenske pristavske skupine tudi italijanska,

perujska, portugalska, ukrajinska in argentinska.

Dr. Jože Bernik, predsednik Svetovnega slovenskega kongresa, je imel v nedeljo, 13. decembra, po maši v Slomškovem domu na vabilo SKD in SDS predavanje o sedanjih političnih situaciji v Sloveniji.

Društvo Slovenska vas je imelo v nedeljo, 13. decembra, članski asado.

Slovenska polnočnica v cerkvi Marije Pomagaj je bila ob 22. uri; četrte ure pred mašo je vodil ljudsko petje božičnih pesmi Andrej Selan; s prela-

tom Jožetom Škerbcem se sodeloval prelat Jože Guštin, drugi dušni pastirji pa so bili na voljo za spoved; mašni napovedovalec je bil Bogdan Magister, prvo berilo je brala Danica Malovrh, drugega pa inž. Janez Lavrič; rojaki so napolnili cerkev in dvorišče Slovenske hiše; praznične maše na božič so zbrale po vseh naših verskih središčih veliko rojakov; po mašah je bil skupni praznični zajtrk in nato nastopi otrok, ki so ponazorili božično zgodbo; mladina je imela še posebej božična srečanja.

14. novembra 1998 sta bili krščeni v cerkvi Marije Pomagaj v Buenos Airesu **MICHELA OSTERC**, hči Andreja in Veronike roj. Malovrh (desna), in **DELFINA PETRUNGARO**, hči Germana in Inés roj. Osterc.

+ ODŠLI SO +

**Julka Fink
roj. Petkovšek**

7. septembra 1998 je po hudi boleznini umrla gospa Julka Fink roj. Petkovšek iz Ramos Mejije. Rojena je bila 5. junija 1915 na Vrhniki, kjer je tudi obiskovala osnovno šolo. Srednjo šolo je naredila pri uršulinkah v Mekinjah. Leta 1939 se je poročila s Tonetom Finkom iz Ljubljane. V srečnem zakonu se jima je rodil sin Tone. Leta 1945 se je mož domobranec umaknil v Italijo in po nekaj letih življenja po taboriščih emigriral v Argentino. Gospa Julka je z majhnim sinom ostala sama doma v zaslužni domovini. Leta 1954 je tudi ona dobila, kot veliko drugih žena, dovoljenje za izselitev k možu v Argentino. S sinom sta stopila na argentinska tla 19. oktobra istega leta. Tako je bila družina po skoraj desetih letih prisilne ločitve spet skupaj. V Ramos Mejiji so si postavili lep dom. Žal ji je mož po dolgi boleznini kmalu umrl. Zadnja leta je preživela skupaj s sinom in snaho Olgo roj. Zajec.

Lansko leto se ji je zdravje zelo poslabšalo. Morala se je podvreči kar trem operacijam. Ko jo je dušni pastir Anton Bidovec 6. septembra obhajal in podelil sveto maziljenje, je bila še pri zavesti. V zgodnjih urah naslednjega dne pa jo je Bog rešil težkega trpljenja. Pokopali so jo na pokopališču Villegas v San Justu. Gospa Julka se je redno udeleževala

mesečnih svetih ur za prve petke v Slomškovem domu. Bila je tudi članica Živega rožnega venca. Naj ta tiha in plemenita žena uživa večno srečo pri Bogu!

**P. Fortunat
Zorman OFM**

V šali je včasih rekel: „Lemont, to sem jaz!“ Sam ni mislil resno, mi smo pa vedeli, da to v veliki meri drži. Ne zato, ker je v Lemontu preživel dolga desetletja, ampak zato, ker je bil vsa ta desetletja gibalo bistvenega apostolata tega samostana, po katerem je Lemont znan med vsemi Slovenci Združenih držav, pa tudi Kanade, Argentine in še marsikje drugje. Urejal je namreč mesečnik Ave Maria in bil duša slovenskih romanj k lemontski Mariji več kot tri desetletja.

Rojen je bil 2. decembra 1914 v Metliki, vendar je bil pravi dom Zormanove družine v Mojstrani, župnija Dovje pod Triglavom. V Metliki so se preselili prav v letu njegovega rojstva, saj je bil njegov oče železničar, ki so jih v Avstriji predstavljali iz kraja v kraj kot oficirje ali duhovnike. Tam je zrasel, tam obiskoval osnovno šolo, gimnazijo pa pač najbližjo, v Novem mestu, kjer je bil gojenec frančiškanskega konvikta. Vendar je Mojstrana ostala njegova velika ljubezen do konca.

Verjetno je v konviktu zrasel njegov redovniški poklic in tako je leta 1932 v Kamniku

oblekel frančiškanski habit, po enem letu naredilčasne zaobljube, nadaljeval teološki študij v Mariboru, kjer je naredil slovesne zaobljube leta 1937 in bil tam tudi posvečen v duhovnika 7. junija 1940.

Slabo leto po novi maši so Nemci pregnali iz Maribora vse slovenske duhovnike in tako je p. Fortunat prišel v Ljubljano, kjer je sodeloval v Škofijski dobrodelni pisarni, dobil je pa tudi dovoljenje za delovanje med slovenskimi interniranci v taborišču Chiesa Nuova pri Padovi. Leta 1944 je s skupino duhovnikov ilegalno odšel na Gorenjsko, ki je bila takrat nemška, se nastanil na Brezjah med slovenskimi domobranci in od tam več ali manj skrivaj hodil maševat in delit zakramente po župnijah med Kamno gorico in Jesenicami. Maja 1945 se je umaknil preko Ljubelja na Koroško, kjer je deloval v taboriščih v Spittalu in Lienzu. Kot duhovnik je lahko občasno odhajal iz taborišča in še zdaj se ga mnogi spominjajo, kako je nosil nazaj polne nahrbtnike hrane, ki jo je za taboriščnike naprosil pri avstrijskih okoličinah.

Od tam ga je pot vodila preko San Rema v Italijo v New York, kjer je naprej deloval pri slovenski fari sv. Cirila, nato k Sv. Štefanu v Chicago, leta 1956 pa je v Lemontu prevzel uredništvo našega mesečnika, ki ga je uspešno urejal vse do leta 1991.

Njegovo delo v Lemontu? Prelistajte Ave Maria med leti 1956 in 1990, Koledarje v istih letih - pa boste našli le majhen kos njegovega dela. Ni bilo slovenskega romanja brez njega, menda se je udeležil tudi prav vseh Baragovih dni. Koliko dela je pa opravil v raznih redovnih skupnostih v bližnji in daljni okolici Lemonta, koliko doma v samostanu od kuhinje do vrta, bi pa lahko povedali le tisti, ki so z njim živeli.

Dve stvari sta pa posebej vredni omembe. Prva je njegova skrb, da je bil vedno na tekočem o vsem, kar se v Cerkvi dogaja. To se je izkazalo najbolj med II. vaticanskim koncilom in v času po

njem, ko je s svojim pisanjem znal opozarjati na „sveži veter v Cerkvi“, ki je vel skozi okna, ki jih je s koncilom odprl papež Janez XXIII. Znal je ljudem osmisлити in približati koncilске reforme, posebno liturgične, ki so bile za marsikoga dokaj boleče. Druga pa je bila njegova neupogljivost. Dosledno se je s svojim peresom bojeval proti komunizmu, saj ga ni poznal le iz izkušnje na lastni koži, ampak mu je bila znana tudi vsa njegova teoretična zlaganost in zloba. Tu ni poznal pardona in se je postavil po robu celo ljubljanskemu provincialu, ki ga je ob nekem obisku opozoril, naj bi ne pisal proti komunizmu, češ da zaradi tega oblast v Ljubljani gleda na Ave Maria kot na protidržavni list. Odločno mu je povedal: „Proti komunizmu sem pisal in bom pisal, ker je to moja dolžnost kot duhovnika in Slovenca.“

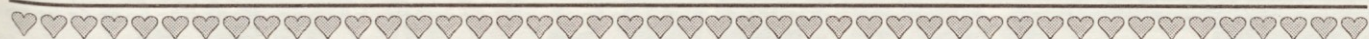
Slovenijo je obiskal samo enkrat, ob svoji zlati maši pol leta leta 1990. Dovje in Metlika, Brezje in Sveta gora, Ljubljana in Maribor: vse se je zvrstilo. V bistvu se je šel posloviti. V njegovem potnem listu je samo žig Jugoslavije; slovenskega ni in ga ne bo. Bolezen mu je zaprla pot v samostojno in neodvisno Slovenijo.

Zlata maša v Lemontu, Clevelandu in Sloveniji je bila njegov labodji spev. Z veliko prizadevnostjo in ob tuji pomoči je uredil še nekaj številk mesečnika Ave Maria, nato pa ga je sprejel v oskrbo Nursing home, kjer se je skoraj osem let pripravljaj na srečanje s sestro smrtjo, ki ga je obiskala 30. septembra 1998.

Pokopali so ga 5. oktobra 1998 na frančiškanskem pokopališču v Lemontu.

**Francka Tomazin
roj. Mihevc**

V sredo, 11. novembra, je umrla na domu svoje hčerke v Villa Luzuriaga v 98. letu starosti Tomazinova mama, rojena Mihevc 1. oktobra 1901 na Brodu, župnija Dolnji Logatec. Njena mladost v kmečkem domu je bila pod močnim vtisom prve svetovne vojne. Logatec je bil namreč v zaledju

soške fronte, od koder se je čulo topovsko grmenje, vas se je spremenila v vojaško taborišče in središče prve pomoči za ranjence. Ker so bili moški v vojski, je vse delo na kmetiji padlo na starčke, ženske in otroke. Najlepše spomine iz mladosti pa je Tomazinova mama ohranila na organizacije v domači fari: Marijina družba, Orlice, Prosvetno društvo in pevski zbor. Povsod je bila zelo delavna. Po poroki z Vinkom Tomazinom iz sosednjega Gornjega Logatca sta prevzela tetino kmetijo v vasi Kalce in jo z umnim gospodarstvom dvignila in povečala, srečni zakon pa je razveseljevalo šest otrok: tri dekleta in trije fantje. Mirno življenje se je kmalu skalilo z bližajočo se drugo svetovno vojno, italijansko okupacijo in komunistično revolucijo. V hudih časih se je pokojna Francka izkazala kot močna žena. Že v močevi bolezni je ob kopici otrok vodila kmetijo, v vojnem času, ko je bil mož v italijanski internaciji v Gonarsu, nato pa pri domobrancih, je spet vsa skrb padla na njena ramena. Kakor je bila gospodarska in varčna žena, pa je bila osebno zelo skromna in odprte roke do pomoči potrebnih.

ln prišel je 5. maj 1945 z usodno odločitvijo: grožnje domačih komunistov, mož je namreč pripeljal domobrancel v Gornji Logatec, so povzročile, da sta se z možem odločila, da se družina za „štirinajst dni“ umakne v hribovite Rovte. Mož je ostal z domobranci, Francka pa je naložila na štirikolesni ročni voziček nekaj hrane in obleke ter mlajše otroke, najmlajša hčerka je imela komaj petnajst mesecev, najstarejša pa trinajst let, in začela se je dolga pot, s katere se pokojna Tomazinova mama ni več vrnila... Ko je na jesen svojega življenja obnavljala spomine na pot iz domovine, je mnogokrat dejala, da je občutila posebno božjo pomoč, ker sama vsega tega napora ne bi zmogla. Ko je pred leti njen sin obnovil del poti, po kateri so leta 1945 koračili in porivali ročni voziček, se je vpraševal, kako so zmogli to pot po klancih iz

Logatca v Rovte, ali pa iz Tržiča na Ljubelj in priti v Vetrinje, je bil mamin odgovor samo eden: Bog in dobri ljudje so nam pomagali! Zapisala je nekaj spominov, in za primer, kako dobro ji je teklo pero, naj bo ta prizor z Ljubelja:

„Mračilo se je že, ko se je kolona vozil in pešcev vendarle pomaknila malo naprej... že celo popoldne se po polževo rinemo po ljubeljskih klancih in pri vsakem zastoju s kamni podstavljamo kolesa, da nam voziček ne zdrsne nazaj, ali celo v globine pod cesto. Iz doline se sliši vpitje in streljanje, ljudje, ki so nas dohiteli, so vsi obupani, pripovedujejo, da z bregov partizani streljajo na begunce. Sam Bog nam pomaga! Ljudje tiščijo naprej, a kaj, ko se je gori nekje vse zaježilo... Iz noči se pošastno odražajo zublji gorečih barak na naši levi, na desni pa nam vzbuja upanje cerkvice svete Ane. Množica vzdihuje in glasno moli rožni venec, edina pomoč, ki nam je še ostala... Po še enem ovinku vendar prispejemo do tunela, ki v temni noči zgleda kakor strašna pošast, ki nas hoče zdaj pa zdaj požreti. A ni časa za premišljevanje, pokanje in bliskanje krogel v dolini nas opominja, da je edina rešitev pot naprej. Male tri zadelam varno na vozičku, večjim trem pa zabičam, naj se držijo zadaj vozička in ga ne izpušijo, pa naj pride karkoli. Ne vem, koliko dolg je predor, a pot se mi zdi cela večnost... Hranje konj, vpitje ljudi in jok otrok trga temo, ki nas obdaja, s stropa nedodelanega predora pa curlja voda in dela luže in blato pod nogami. Vsake to-

liko časa pokličem otroke, če se še držijo vozička, sama pa prosim Boga, da se ne polomi kolesa ob kotanjah in kamnih, na katere zadevamo, sicer smo zgubljeni... Peklenske poti noče biti konec. Končno se nekaj zasvetlika pred nami, zavemo se, da smo rešeni. Svetlobe na koroški strani tunela smo se razveselili kot velikonočnega jutra: prinesla nam je rešenje!...”

Križev pot begunske matere se je nadaljeval v Celovec, kjer so za nekaj ur zamudili zadnji transport beguncev v Italijo, a je prav ta zamuda omogočila, da se je družina združila z očetom domobrancom v Vetrinju, in nato skupna pot po taboriščih v Argentino. Po letih pomanjkanja in tegob je pristanek v Argentini pomenil kot prihod v obljubljeni deželo, kjer si je družina z leti postavila svoj drugi dom v Ramos Mejia in zaživela normalno življenje. V slovenski skupnosti, ki je rastla ob dušnem pastirju Janezu Kalanu, je družina našla uteho ob izgubi rojstne domovine. Slavje zlate poroke v letu 1980 v Slomškovem domu je Tomazinovi mami pomenil višek življenja, ko sta z možem videvala otroke že preskrbljene in s svojimi družinami. A življenje ni le praznik in preizkušnje so se kar izvrstile: smrt moža in kmalu za njim sina Vinka in hčerke Jožice, pravnučka Ivančka, zeta Jožeta in Franceta so bili udarci, ki ji niso bili prizaneseni. Včasih se je spraševala, koga svojih bo morala še pokopati, predno jo Bog pokliče... A močna žena je vdana v božjo voljo tudi to prenesla in pogumno zrla naprej in spremljala življenje otrok, vnukov in pravnukov. Vedno je bila velika prijateljica slovenskega čitiva in se zanimala za vse. Še zadnja leta je rada obiskovala slovenske prireditve, posebno koncerte, a slovenska maša v Slomškovem domu ji je bil višek tedna, če je le mogla, se je je udeležila. Bog ji je bil milostljiv, saj je v visoki starosti 95 let še samostojno živela v sosesčini svojih otrok. Zadnji dve leti je bila pri hčerki Franci, kjer je mesec pred smrtjo doživela še padec, ki ji

je povzročil splošno oslajenje, in predvidena s tolažili naše svete vere sklenila svoje dolgo in bogato življenje. Pogreb je strnil ob njeni krsti množico rojakov, ki so spremljali Tomazinovo mamo v drugi polovici njenega življenjskega potovanja. Pogreb je po pogrebni sveti maši vodil prelat Jože Škerbec na pokopališče Jardin del Oeste, kjer počiva v družinskem grobu.

Za njo žalujejo: hčerki Majda poročena Leben in Francika vdova Vester, sinova Jernej z ženo Ivanko in Franci z ženo Metko, dvaindvajset vnukov in vnukinj, trinajst pravnukov in pravnukinj ter nečakinje in nečaki v Argentini, Združenih državah in Sloveniji. Počivaj v miru, slovenska mati!

J.

IZ NAŠE KRONIKE

Zveza slovenskih mater in žena in Vincencijeva konferenca sta priredili v soboto, 19. decembra, božičnico v Slovenski hiši; v cerkvi Marije Pomagaj je daroval mašo delegat Jože Škerbec, med mašo pa je pel otroški zbor Prešernove šole pod vodstvom Mojce Jelenc; med molitvijo angelovega češčenja in rožnega venca smo se nato pomaknili v Dvorano škofa Rožmana, kjer je mons. Škerbec blagoslovil jaslice, duhovni vodja msgr. dr. Jure Rode je povedal božično misel, predstavnice vseh krajevnih odsekov ZSMŽ so prinesle k jaslicam prižgane svečke, božična voščila sta izrekli tajnica in predsednica Irena Fajdiga in Pavlina Dobovšek, vsi navzoči pa so ostali nato pri praznično pogrnjenih mizah ob prepevanju božičnih pesmi in prijateljskem pogovoru.

Božični koncert v Bariloču: 19. in 20. decembra je v bariloški stolnici pel zbor Niños y Jóvenes Cantores de Bariloche; zbor je pred 30 leti ustanovila Lučka Kralj Jerman in ga vodila do 1984; sedaj ga vodi prof. Andrej Jan; zbor je zapel izbor božičnih pesmi in skladbe Gallusa, Bacha, Gevaerta in za konec Gruberjevo Sveto noč; pri 2. delu je zbor spremljal orkester Camerata Nativitatis.

UVOŽENO IZ SLOVENIJE

- Vrh slovenske vlade išče nadarjenega režiserja, da bi zrežiral njeno preteklost.
- Narod je osebno odgovoren za napake svojih voditeljev.
- Narobe svet: zdaj imamo že desne komuniste in leve kapitaliste.
- Enomiselnost se strinjajo, da je treba gojiti različnost mnenj.
- Najprej so me vlekli za useša, nato so me vlekli za jezik, zdaj me vlečejo za nos.
- Na zemlji ne najdeš resnice. Morda je pod zemljo.
- Televizija je boljša od tiska: služi tudi nepismenim.
- Z obžalovanjem se spominjamo starih, dobrih časov. Da se le ne bi vrnili!
- Če kdo misli, da se voditelji rokujejo, se moti. Samo pulz si otipavajo.
- Najbolj črvivi so tisti, ki jih nikoli ne gloda črv dvoma.
- Na volitvah v zaporu dobijo največ glasov pazniki.
- Na zahodu nič novega, na vzhodu vse po starem.

malo za šalo...

NAJBOLJŠI - Med nekim predavanjem je govornik vedno bolj zagret in sprašuje: „Kdo je bil pogumnejši kot princ Evgen, modrejši kot Sokrat, bolj resničuben kot Lincoln, bolj duhovit kot Goethe in lepši kot Apolon?“ Neki moški glas iz ozadja: „Prvi mož moje žene!“

NOGOMETAŠI - Trener gre s svojimi nogometaši na ogled stadiona. „Tako, fantje,“ jim pravi. „Dobro veste, kje je prostor za fotografije, veste tudi, kje so televizijske kamere, zdaj vam bom pokazal še, kje stojijo goli...“

OBISKI - „Morebiti smo se predolgo zadržali,“ se neki gospod opravičuje v imenu obiskovalcev. „Kje pa,“ odvrne gostitelj. „saj vsak dan ob tej uri vstanemo!“

POTRATA - „Kaj je potratna?“ „Fotografirati zebro z bar-

vnm filmom.“

GOVORJENJE - „Ne čekaj kar tjavdan,“ opominja oče sina. „Saj tudi jaz kdaj povem kakšno neumno, ampak vselej dobro premislim, kar rečem.“

ODOPOVED - „Zakaj včeraj nisi prišel v šolo?“ vpraša učiteljica Maksija. „Hotel sem se ravnati po tem, kar sem slišal pri verouku, da se namreč moramo v postnem času kdaj čemu odreči.“

DEKLETA - „Ne smeš toliko brati,“ svari mati svojo hčerko. „Misli na to, da samo neumna dekleta dobijo moža!“ „Mami, tako je bilo v tvojih časih.“

UTVARA - „Ko sem se poročil s svojo tajnico, sem se dal preslepiti utvari,“ toži direktor. „Kakšni utvari?“ „Utviri, da narokovanje teče doma prav tako gladko kot v službi.“

Društvo Naš dom iz San Justa je imelo 20. decembra izredni občni zbor.

Šolska počitniška kolonija je odpotovala v Počitniški dom dr. Rudolfa Hanželiča v kordovske hribe iz Slovenske hiše v soboto, 26. decembra; otrok je 84; voditelji so: Marcel Brula, Sebastijan García, Nevenka Goddec, Pavla Grbec, Andrej Grilj,

Danica Malovrh, Marta Selan, Metka Slabe, Veronika Vombergar in Irenka Zarnik; duhovni vodja: Janez Cerar; vrnili se bodo 10. januarja.

Novi odbor mladinskih organizacij Slomškovega doma sestavljajo: predsednik Aleks Cestnik, podpredsednik Marcel Brula, tajnica Olgi Bohinc, blagajničarja Pavlinka Vombergar

in Edi Cestnik, kulturna referentka Veronika Vombergar, športna referentka Olgi Bohinc, pevska referentka Sonja Avguštin, stenčar: Tatjana Javoršek, gospodarji Aleksandra Omahna, Tatjana Javoršek, Damjan Tomazin, Jure in Dani Cestnik ter Matjaž Ribnikar.

Novi centralni odbor SFZ in SDO še ni izpolnjen; 26. de-

cembra so bili izvoljeni le naslednji: predsednik Tone Cerar, kulturna referentka Veronika Vivod in Dani Čop ter športna referentka Martin Selan in Lučka Mehle.

Silvestrovanje je bilo na zadnji večer leta na Slovenski pristavi, v Slovenskem domu v San Martinu in v Našem domu v San Justu.

KJE JE kaj

Človekove pravice in dolžnosti - Božidar Fink	33
Zamujena priložnost - Marko Kremžar	34
Revolucija in izguba slovenskega kulturnega ravnotežja - Justin Stanovnik	36
Memento mori - France Prešeren	38
Temna stran meseca - Drago Jančar	39
Alojz Rebula gost revije Mag	41

Leto 1999 - leto Boga Očeta - Lojze Kukovica	44
Prazniki in februarju in marcu ...	45
Misli k mašnim berilom - Vinko Kobal in Jožko Benedetič ..	46
Iz pisma misijonarja Pedra Opeka	49
Klic Marije iz Fatime - Anton Nadrah	50
Iz pisma Janeza Markeša o maši za Mijo Markež	51
V Nazaretu - Selma Lagerlöf	52
Vinko Kobal o duhovnem gibanju Pot - Jože Škerbec	53

Krsti, poroke in smrti v Argentini v letu 1998	55
Slomšek učenik za vse čase - Zorko Simčič	56
Pogovori ob kavi - Srečko Jug ..	57
Ogledalo našega časa	58
Slovenske sobotne šole v Argentini v letu 1998 - France Vitrih	59
Zlatoporočenca Polde Golob in Ivanka roj. Remic	60
Marko Fink dobitnik nagrade Prešernovega sklada za leto 1999 ..	61
Odšli so	62
Iz naše kronike	61, 63 64

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIIJA

Izdaja ga Slovensko dušno pastirstvo.

Urednik: Jože Škerbec - Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires, Argentina - Tehnični urednik: Stane Snoj - Registro de la Propiedad Intelectual N° 90.877 - Stavljeno, oblikovanje in tisk: Talleres Graficos VILKO S.R.L.: EE. UU. 425 - (1101) Buenos Aires, Argentina - Tel.: (54-1) 307-1044 - Fax: 307-1953 - E-mail: vilko@ciudad.com.ar

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. ZDA: Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA. KANADA: Rado Krevs, 75 Trowell Ave. Toronto M6M - 1L5 Canada. ITALIJA: TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia. GORICA: Riva Piazzuta 18, 34170 Gorizia, Italia. AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina v Argentini za leto 1999: \$ 55.- in izdatki za pošto; drugod US\$ 55.- Denarna nakazila na bančni (ne osebni) ček na ime: José Škerbec, Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires, Argentina.

- Od zgoraj in od leve: 1. Folklorna skupina „Veseli slovenski duh“ iz Rosaria, ki jo vodi prof. Cecilija Salazar Novak je nastopila 8. nov. 1998 na 14. Mednarodnem srečanju v Rosariu.
2. Kulturni del je organizirala dr. Rosa Polh s pomočjo arh. Jožeta Carcedo pod naslovom „Manifestacija vere v Sloveniji“.
3. in 4. Dva posnetka z etnografske razstave, ki so jo pod vodstvom prof. Mirijam Oblak pripravili dijaki 3. letnika SSTRMB ob koncu šolskega leta v Slovenski hiši.
5. Še en posnetek s praznovanja ob 50 letnici naselitve naših rojakov v Miramaru.
6. Slovenske narodne noše na popoldanski prireditvi Slovenskega dne in obletnice Našega doma v San Justu.
7. Predsednik Svetovnega slovenskega kongresa dr. Jože Bernik v pogovoru z dipl. pravnikom Božidarjem Finkom, častnim konzulom RS Hermanom Zupanom in prof. Tinetom Vivodom v Slomškovem domu.

Od zgoraj in od leve: 1. Veleposlanik RS univ. prof. dr. Janez Žgajnar, predsednik Gospodarske zbornice Slovenije mag. Joško Čuk, predsednik Slovenske latinskoameriške trgovske zbornice Herman Zupan in podjetnik Tone Oblak ob prvem obisku večje skupine podjetnikov iz Slovenije. 2. Srečanje podjetnikov pod okriljem obeh gospodarskih združenj v Slomškovem domu 17. novembra 1998. Govori Herman Zupan. 3. Aerostatični balon je spremljal člane Gospodarske zbornice Slovenije tudi v Slomškov dom. Foto: Marko Vomberger - 4. Nogometna tekma ob vsakem vremenu... (Mladinski dan v Slovenski vasi). 5. Srečanje mladine z župnikom Vinkom Kobalom na Naši domačiji 29. nov. 1998. 6. Začetek Zveznega mladinskega dne v Slomškovem domu 9. nov. 1998. 7. Ena od točk popoldanskega programa skupnega mladinskega dne. Foto: Marko Vomberger

La Vida Espiritual

Correo
Argentino
Suc. 7 Bs. As.
FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 6395
TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 2560

Revista mensual religiosa. Editor: Misión Católica Eslovana. Director: José Skerbec
Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires - Argentina - Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 90-877
Composición. Armado e impresión: Talleres Gráficos VILKO S.R.L. - Estados Unidos 425 - (1101) Buenos Aires - Argentina